ÜDVÖZLETET ÉS FELADATOT HOZTAM

Kádár János üdvözletét dr. Baranyai Tibor, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának osztályvezetője adta át. Beszédében többek között ezt mondta:

— A Magyar Szocialista Munkáspárt — ismerve az úttörőélet eddigi nagyszerű eredményeit — a következő feladat megvalósítását várja tőletek:

Minden kisdobos és úttörő, minden őrs, raj és csapat vállaljon olyan feladatokat, amelyekkel védi és gyarapítja szép hazáját, s azon belül is szűkebb környezetének értékeit! Végezzetek olyan munkát, amellyel védhetitek, szépíthetitek és gyarapíthatjátok a környezetet! Szervezzétek meg lakóhelyetek, iskolátok rendjének és tisztaságának védelmét! Vegyetek részt a hasznos hulladékanyagok gyűjtésében és értékesítésében. Törekedjetek arra, hogy a környezet védelme, a rend és a tisztaság igénye ne csak egy-egy akció, hanem életetek természetes és állandó követelménye legyen!

Legyetek takarékosak, vigyázzatok a meglevő értékekre! Higgyétek el — és a mindennapi életben bizonyítsátok is — azt, amit a népi bölcsesség tanít: „A takarékosság nem a szegény ember tulajdonsága, hanem a bölcs ember előrelátása."

Ezen túl még kértünk valamit! Törődjetek még többet, legyetek még figyelmesebbek az idősebbekkel szemben! Segítsetek nekik, hogy a munkában gazdag és megfáradt utolsó éveik még szebbek, gazdagabbak legyenek! Adjátok át a Ti csodálatos életkedveteket, vidámságotokat! Tiszteljétek őket és segítsetek nekik! Mutassátok be új életeteket azoknak, akik szeretik a gyermekeket és életük értelmét abban látják, hogy Ti boldogok vagytok. Közülük is különös szeretettel vegyétek körül az idős kommunistákat, a veteránokat. Hívjátok meg őket az őrs, a raj foglalkozásaira. Vonjátok be a hétköznapi és ünnepi eseményekbe! Ismerjétek meg őket úgy is, mint olyan igaz embereket, akik többet tettek mint mások, akik értetek is harcoltak. Ismerjétek meg emberségüket, hétköznapi tetteiket, és így is jelentsenek ők olyan tiszta forrást számotokra, ahová erőt, példát meríteni méltán járhat a mai nemzedék.

Tisztelt Parlament!

Kedves pajtások!

Ezt kérjük tőletek. Tudom, nem könnyű, de nagyszerű feladat! Hiszen Ti is jól tudjátok, hogy a környezet védelme a jövő, az ember védelme is, és ezért mindannyiunk kötelessége. Tudjátok azt is, hogy az emberek, az idősek tisztelete és maga a szeretet olyan dolog, amelyet minél többfelé osztanak, annál gazdagabb lesz az, aki adja. Hajtsátok hát végre a feladatot magatok és mások örömére, egész hazánk további boldogulására! Számoljatok majd el a megbízatás teljesítéséről, a következő úttörőparlamenten!

Munkátokhoz sok sikert, sok élményt, erőt és egészséget kívánok!

KÉRJÜK, HOGY...

A parlament küldöttei több mint egymillió kisdobos és úttörő nevében javaslatokat, kéréseket, kívánságokat juttattak el az állami-, és társadalmi szervezetekhez, az illetékes intézményekhez. Többek között az alábbiakat:

Az Állami Ifjúsági Bizottsághoz: – Az úttörőcsapatok túrázás során jussanak olcsó szálláshoz és étkezéshez. – Adjon több kedvezményt a táborozáshoz, az étkezéshez, a szálláshoz, a természetjáró úttörők találkozóihoz. – Hirdessen játékot tervező pályázatot gyerekek számára.

A Minisztertanács Tanácsi Hivatalához: – Elhagyott vagy üres házakat alakíthassunk át – a tanács segítségével – csapatotthonná, vagy úttörőszobává. Meglevő üres telkeket társadalmi munkával alakíthassuk át játszóterekké. – Kérjük a községi tanácsokat, hogy hívják meg az úttörőtanács képviselőit a falugyűlésekre, mi is szeretnénk dolgozni lakóhelyünkért, annak szépítéséért.

A Hazafias Népfronthoz: – Segítsék elő, hogy a lakótelepeken levő kihasználatlan helyiségeket úttörők vehessék birtokukba. Őrsi és rajbúvóhely legyen bennük. – Az aktívák vállalják el a sportpályák felügyeletét.

Az Országos Testnevelési és Sporthivatalhoz: – A művelődési szervek, az üzemek, vállalatok segítségét kérve, szervezzék meg az úszásoktatást. Különösen falvakban, községekben, ahol messze van az uszoda, állóvíz, folyóvíz. – A sportegyesületek, szakosztályok az eddigieknél többet segítsenek a tömegsport követelményeinek teljesítésében is (sportpálya, sportszerek kölcsönzése). – A hivatásos edzők, élsportolók gyakrabban látogassanak el az úttörők házi, körzeti versenyeire, figyeljék a tehetséges gyerekeket, és segítsék, hogy élsportolókká váljanak.

Az Oktatási Minisztériumhoz: – Mindenhol legyen úttörőszoba, s azt ne használják más célra.

A Kulturális Minisztériumhoz: – A mozibérletek változatosabb filmeket ajánljanak. – A könyvtárak rendezzenek olvasópályázatot az úttörők részére.

A Belkereskedelmi Minisztériumhoz: – Továbbra is igényeljük az érdekesebb, olcsóbb játékokat, sportszereket, különösen a 10–14 éves korosztály részére.

A Magyar Televízióhoz: – Több olyan műsort sugározzanak, amely kisdobosoknak szól. – Tízen aluliak Társasága című műsor is legyen a TV-ben. – Legyen politikai vitaműsor az úttörőknek. Ennek a műsornak például ezt a címet javasoljuk: MINI PARABOLA.

A Móra Könyvkiadóhoz: – Több 10–14 éveseknek szóló tudományos könyvet kérünk.

TESSÉK, BIZONYÍTSATOK!

SZŰCS ISTVÁNNÉNAK, SZÖVETSÉGÜNK FŐTITKÁRÁNAK VITAINDÍTÓJÁBÓL

TISZTELT PARLAMENT!

Sok szeretettel köszöntelek benneteket Debrecenben. Örülök, hogy vidáman, tele tervekkel, javaslatokkal, ötletekkel érkeztetek meg, hogy beszélgessünk közös örömeinkről, gondjainkról, és felelősen tanácskozzunk az úttörőélet jelenéről, közeli jövőjéről.

Komoly szó az, hogy „parlament". A Parlamentben mindig az ország, a társadalom nagy kérdéseiről döntenek. A mi parlamentünk a gyermektársadalom, az úttörők világának minden olyan kérdését megvitatja, amely veletek kapcsolatos, ami értetek történik, amit ti csináltok, adtok, kértek és kaptok.

Különleges a mi parlamentünk, mert a széksorokban mindig új képviselők ülnek. A mai kicsik holnapra belenőnek, titeket pedig *néhány év múlva már az ifjúsági parlamentek várnak.*

Ez az oka annak is, hogy kevés köztetek az olyan, aki még személyesen emlékszik a három évvel ezelőtti, zalaegerszegi parlamenti búcsúzkodásra, amikor is azt mondtuk: viszontlátásra Debrecenben!

Olyan városban tanácskozunk most, ahol természetes a múlt idézése, a történelmi hagyományok és az elődök tisztelete. Parlamentünk harmadik napján — a korábbiakhoz hasonlóan — megemlékezünk majd a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásáról, s Budapesten és Debrecenben, ugyanabban az órában elhelyezzük az emlékhelyeken a tisztelet virágait. Ezekben az ünnepélyes pillanatokban történelmünk két másik olyan sorsfordulóját is idézzük, amely Debrecenhez kötődik. Sikula elvtárs köszöntőjéből is hallottátok, a nagyobbak történelemből tanulták, hogy 1849-ben itt mondta ki az országgyűlés Magyarország függetlenségét, s 1944-ben itt ült össze az Ideiglenes Nemzetgyűlés, az új demokratikus államhatalom megtestesítője.

Ami ezen dátumok mögött van, ami utánuk következett, s ami belőlük fakadt, mindaz mai életünk alapját jelenti. Azt, hogy ti nap mint nap érezhetitek az egész magyar társadalom törődését, gondoskodó szeretetét. Mit jelent ez számotokra? Biztonságot, tudást, vidámságot, barátságot, bizalmat, lehetőséget arra, hogy ti magatok is alakítsátok a jelent és a jövőt. Mert számotokra természetes az iskola, a meleg családi otthon, a szép ruha, a jó ebéd, friss víz, a kirándulás és a játszótér, s természetesen az is, hogy parlamenti küldöttek lehettek. S ez így van jól!

Nem is kell ezen sokat töprengeni. De azt sose felejtsétek, hogy a világ számos országában a gyermekek milliói éheznek, nem járhatnak iskolába, járványok és bombák pusztítják soraikat. Másutt pedig, bár mindenük megvan, de céltalanul lődörögnek az utcán, s a szavukra, véleményükre senki nem kíváncsi.

Ezért volt annyira jó dolog, hogy a nemzetközi gyermekév a világ figyelmét egyik helyen arra irányította, hogy egyáltalán vannak gyerekek, másutt arra, hogy a gyerekeket emberszámba kell venni. Nálunk pedig, hogy az eddigi soknál is még többet kaptatok.

KEDVETEK SZERINT

Egy parlament komolyságát az adja, hogy elszámolunk mindarról, amit ránkbíztak, amit feladatul kaptunk. A mi beszámolónk alapját — mint ahogyan egész munkánkat is — az adja, hogyan dolgoztak, mit végeztek a csapatok, mi valósult meg a felnőttekhez megfogalmazott kéréseitekből, illetve hogyan éltetek a nektek adott lehetőségekkel.

Jó érzéssel mondhatjuk, hogy gazdag, tartalmas úttörőévek vannak mögöttünk. Helyes irányban mutatott a zalai irányítű, s a csapatok sokszor hívták segítségül, ha munkájukhoz megfelelő utat, módszert és formát kerestek. *„Együtt, egymásért" indultunk, hogy felfedezzük „A*

mi világunkat". S ebben az évben már azon dolgoztok, hogyan tudtok hasznosabbá válni „Tettekkel a mi világunkért". A helyi színek, ízek felfedezésében és alkalmazásában — persze — még sokkal bátrabbak lehetnétek, hiszen erre nemcsak módotok van, hanem kérjük is tőletek. *Az önállóságot úgy is lehet gyakorolni, ha a magatok kedve szerint alakítjátok, teszitek emlékezetessé mindazt, amire az úttörőév programja lehetőséget ad.*

Minél élőbbé, élményszerűbbé teszitek közösségetek programját, annál több társat találtok a megvalósításhoz. Hiszen tudjátok, minden gyerek szívesen vesz részt okos, érdekes, hasznos és izgalmas, számára is fontosnak tartott feladat megoldásában. Megnövekedett a közösségi munkát vállalók száma. S emögött nem csupán egy száraz adat, hanem sok, valóban komoly megbízatás a fedezet.

MI LEGYEN A JELMONDAT?

Ugyanakkor sok kritikus megjegyzés is elhangzott tavasz óta a helyi parlamenteken, nevezetesen arról, hogy az őrsök, rajok sokszor válasz nélkül hagynak olyan kérdéseket, amelyekre pedig azonnal felelni kellene. A látványos és hagyományos rendezvények igen szépek, ebben már nagy a gyakorlatunk. De *jogos a bírálat, hogy ezek mellett gyakran nem jut elég figyelem az úttörőközösségek belső életére, a látszólag kicsi, de sokszor annál fontosabb ügyek intézésére.* Az őrs, a raj tagjai sokszor maradnak feladat nélkül, az elvégzett munkát nem értékelik, nem osztozik mindenki a többiek örömében és bánatában.

Több parlamenten is szó esett az úttörőévek mozgalmainak, jelmondatainak elnevezéséről is. Sok társatok kérte, hogy az országos úttörőparlament vitassa meg a következő úttörőév jelmondatát. Örömmel teszünk eleget kérésüknek. Az 1980/81-es úttörőév fő jellegzetessége szövetségünk megalakulásának 35. évfordulója lesz. Mi azt szeretnénk, ha az úttörőév jelmondata ez lenne: „A tettek becsületéért." Az úttörők tegyenek többet egymásért, másokért, köztük az idős emberekért.

Indokoltnak tartjuk ezt — vagy az ehhez hasonló — jelmondatot, márcsak azért is, mert a kisdobos- és úttörőközösségek az elmúlt három évben bebizonyították, hogy a gyerekkarokban is van elég erő. Különösen akkor, ha egy akarattal és céllal teremtenek értéket, hoznak hasznot a kis és nagy közösségeknek.

Kezetek munkáját dicsérik a tiszta, virágos városok és községek, az iskolai önkiszolgáló és javítóbrigádok tevékenysége, az építőtáborokban a KISZ-esekkel közösen leszedett gyümölcs és zöldség, a megóvott parkok és játszóterek, az őszi mezőgazdasági munkák segítése.

Hegyeket tenne ki az a rengeteg hasznos hulladékanyag, amit az elmúlt években összegyűjtöttetek. S még mennyivel több is lehetne, ha nem bosszankodnátok az elszállítás nehézségei miatt, vagy a bezárt felvevőboltok előtt!

PAZAROLNI – VÉTEK

Értéket teremtő, építő-, szépítő-, megóvó munkátokra tovább is számít az ország. *Ismeritek gazdasági gondjainkat, naponta halljátok, hogy „kinek van erre energiája?". Tehát azt, hogy pazarolni vétek! Legyen azonban továbbra is energiátok a munkára, s arra is, hogy a magatok módján takarékosan, okosan, országos érdekeket ismerve éljetek.* Vállaljatok munkát a családban, az iskolában, a lakóterületen, vállaljatok részt a társadalom életéből mindenütt, ahol szükség van rátok.

Sokszor és sok felnőttől halljátok, hogy a ti legfőbb munkátok a tanulás. Ez így igaz! Azt is tudjuk, hogy *a tanulás manapság nem könnyű dolog. Egyre több ismeretanyag vár rátok, egyre nehezebb feladatokat kell megoldanotok, egyre több az iskola falain belül eltöltött idő, tornyosodnak az elolvasásra váró könyvek.*

Korántsem az a cél, hogy visszalépjetek, hiszen manapság még inkább igaz, hogy a „tudás — hatalom!". S ez nincs alapos tanulás nélkül. Ezért *szorgalmazzuk, hogy az úttörő-közösségekben számonkért feladat legyen a rendszeres tanulás, a társaknak nyújtott segítség.* De emellett önmagatoktól kérjétek számon, hogy *jól gazdálkodtok-e az időtökkel, jártok-e könyvtárba, múzeumba, színházba, mit néztek meg a televízióból, mit és mennyit olvastok el az újságokból, a megvásárolt könyvekből.*

A JOGOT MEG LEHET SZEREZNI

Segítenek az eligazodásban a szakpróbák, a szakkörök, a tudományos-technikai úttörőszemle, a „Művészetek vándorútján", a barátunk akciók, a különféle pályázatok, versenyek.

Ezek a kezdeményezések gyökeret vertek a csapatok munkájában, de a részvételt, a minőséget, a tartalmat illetően még van mit tenni. Több olyan szakkörre volna szükség, ami az iskolai tananyagot kiegészíti, lehetőséget ad a megszerzett ismeretek kipróbálására, összekapcsolására.

Ezért *szorgalmazzátok az üzemi szakkörök szervezését, külső szakkörvezetők bevonását a szakpróbák vonzóbbá tételét,* s mindannak a kihasználását, amit az üzemekkel, szocialista brigádokkal, KISZ-szervezetekkel, tudósokkal kiépített kapcsolatok biztosítanak.

A tanulással, a tudással, a kötelességteljesítéssel sok mindenhez meg lehet szerezni a jogot. Ez az alapja annak, hogy *beleszólhattok az iskolai házirend alakításába, javaslatot tehettek az iskola belső életének formálására.*

Ezen a mostani parlamenten sokat kell beszélgetnünk arról, miképpen lehetne jobban összehangolni tanulói és úttörő életeteket. Nevezetesen azt, hogy több szállal kötődjenek egymáshoz az osztályfőnöki órák és a rajösszejövetelek, a napközi otthon munkája és az úttörőfoglalkozások, a tantárgyi

TESSÉK, BIZONYÍTSATOK!

órák és a szakpróbák, illetve a különböző művészeti tevékenységek.

ADJATOK TANÁCSOT!

A zalai parlamenten sok szó esett a sportról, a játékról, a mozgásról, a kirándulásról, a táborozásról — s ez nem volt pusztába kiáltott szó. A kisdobosok és úttörők százezrei vettek részt az „Edzett ifjúságért" mozgalomban, az „Ügyesség-bátorság" játékban, s most — a Hajrá őrsökben.

A gyerekek tömegsportja mellett megújult az úttörő-olimpia rendszere, s kibővült a résztvevők köre.

Tornászni, sportolni — sajnos, — még nem mindenki szeret, de a természetben gyönyörködni, ismeretlen tájakat felfedezni, erre mindenki szívesen vállalkozik. Menjünk a szabadba!; Vár a természet! — szólt a zalai felhívás. S mert vár — hát mentetek! *Évente több ezren indultak vándortáborozni, több százezren kirándulni, s már vannak olyanok is, akik résztvettek a természetjáró úttörők I. országos találkozóján.*

Annak is örülünk, hogy tömegesebb lett a játék: többet játszotok együtt és játékaitokban egyre szívesebben vesznek részt felnőttek, s a KISZ-es fiatalok is.

Mindezzel együtt az is igaz: *mégis vannak — nem kis létszámban — társtalan, vagy unatkozó gyerekek.* Mi lehet ennek az oka? Mit tehetünk érdekükben? Erre is választ várunk tőletek: adjatok egymásnak és nekünk jó tanácsokat.

KULCS A KISDOBOSOKHOZ

Gondolkozzatok azon, hogyan lehetne még játékosabbá, kedvesebbé tenni a kisdobosok mindennapi életét, miben számíthatnátok jobban őszinte lelkesedésükre, tenniakarásukra? *Meg kell találnotok hozzájuk a megfelelő hangot, a közeledés módját, hogy ne csak utánozzanak, hanem kövessenek is ben-*

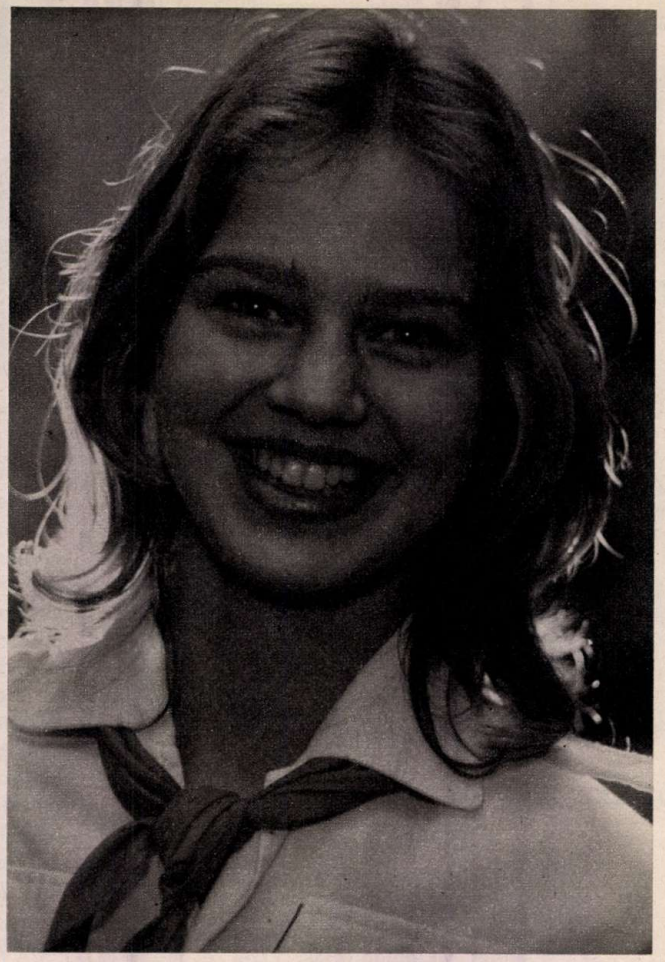

neteket. Ugyanazt csinálják, de másképp, mint ti!

Minderre nem kell új dolgokat kitalálni. A lehetőségek adottak. Az úttörőszövetség mozgalmai és akciói a kisdobosoknak is szólnak, de a megvalósítás kulcsa azonban a más módszerekben rejlik, illetve a mai tapasztalt úttörők kezében van.

Hasonló folyamat része, de mégis *másfajta átmenetet jelent úttörőből KISZ-taggá válni.* Nagyobb a súlya, s nagyobb a távlata. Éppen ezért nehezebb is. *Aki eddig gyerek volt, egy csapásra felelős fiatallá, személyi igazolvánnyal rendelkező állampolgárrá válik. Új iskolába kerül, pályát választ, s nemcsak új barátokat keres, hanem társat is.* Randevúzik és táncolni jár, vitatkozik és politizál, keresi helyét az életben, s hálás mindazoknak, akik segítik az eligazodásban.

Az itt ülő hetedikesek —nyolcadikosok bizonyára érzik, miről is van szó. Ha őszintén elmondják gondjaikat, ha felsorolják, hogy mit kaptak, s még mit kérnek a KISZ-esektől, az összkép bizonyára gazdag és tanulságos lesz.

GYERTEK KÖZÉNK KISZ-ESEK!

Tudjuk például, hogy már néhány helyen megalakult a nyolcadikosok klubja, s másutt is van rá igény. A Kilián-körök tematikáját sok úttörőcsapatban feldolgozzák, s működnek már a nyolcadikos ifivezetők körei. *Ne csak várjatok a KISZ-esekre, hanem menjetek elébük, s keressetek magatoknak egy „nagytesót"!*

A zalaegerszegi parlamenten sok kérést, javaslatot fogalmaztatok meg vezetőiteknek, nevelőiteknek, a különböző állami, társadalmi szerveknek.

Továbbításukat, gondozásukat szövetségünk országos testületeire bíztátok. Jóleső érzéssel mondhatom, sok dologra sikerült megoldást, megnyugtató választ találni. S ezeket ti magatok is észrevettétek, gyümölcseit élvezitek, örültök neki.

Szinte minden megyében, városban a gyerekek százai, ezrei vehettek birtokukba új iskolákat, tantermeket, sportpályákat, uszodákat, játszótereket. Új *úttörőház* épült Veszprémben, Baján, Tamásiban, *úttörőtábort* kaptak a gyerekek Győr-Sopron, Pest, Békés, Hajdú-Bihar, Bács, Somogy, Csongrád, Nógrád megyében. *Úttörőtörténeti múzeum* kezdte meg működését a Szabolcs-Szatmár megyei Vaján. Évente több százezren táboroztak a központi, a területi és önálló *csapattáborokban* és egyre népszerűbbek a *vándortáborok.*

Ha szerény mértékben is, de *több játék* kerül a játékboltok polcaira. 1978-ban például 500 millió forint értékben. Vannak már nektek és *rólatok szóló filmek,* emlékedett a televízió gyermekadásainak *műsorideje,* megújult a rádió gyermek- és úttörőprogramja, s *kérésetekre színesebb lett — kívül is, meg belül is — bár igaz, hogy drágábban, újságotok, a Pajtás.*

FONTOS SZÓ A TIÉTEK

Igérjük, hogy minden szavatokat komolyan vesszük, semmire nem legyintünk, semmit nem felejtünk el! De megértést, türelmet kérünk tőletek. *Bízzátok ránk, a felnőttekre, hogy mit, mikor, milyen sorrendben valósítunk meg.* Otthon, a családban is meg kell tervezni, hogy ki kap előbb új ruhát, új cipőt. *Az ország nagy pénztárcájából is csak gondosan és okosan, előre megtervezve szabad költeni.*

Amit mondtok, amit tesztek, azzal köszönhetitek meg legjobban a felnőttek szeretetét és gondoskodását, akkor éltek legjobban mindazzal a lehetőséggel, amivel várt benneteket kedves, figyelmes vendéglátónk: Hajdú-Bihar megye és a híresnevezetes Debrecen.

Tessék, bizonyítsatok! Szóljatok és cselekedjetek! Úttörőhöz méltóan.

DEBRECEN-

És a parlamenti küldöttek bizonyítottak. Szűcs Istvánné, „Zsuzsa néni" zárszavában így összegezte a tanácskozást:

Tisztelt Parlament!

Kedves lányok és fiúk!

Nem is lehet összeszámolni, mennyi okos szó, gondolat hangzott el, mennyi kedves élmény, emlék gyűlt össze a szívetekben és milyen sok az az ötlet, tanács, amelyről majd úgy beszélünk: Debrecenben kezdődött...

Szóltatok szüleitekről, családotokról, az iskoláról, a lakóterület életéről és azokról a fiatalokról, felnőttekről, akikkel ma már egyre többet vagytok együtt.

Új oldalatokról ismertünk meg benneteket. Fölöslegeset semmit sem kértetek, inkább azon töprengtetek: hogyan lehet hasznosítani mindazt, amit korábban kaptatok. Nemcsak a gondokat fogalmaztátok meg, hanem rögtön kerestétek a megoldás útjait is.

ŐSZINTE ÖNVIZSGÁLAT VOLT

Tetszett nekünk az is, hogy a korábbiaknál bátrabban néztetek a tükörbe, amelyben saját közösségeitek életét vizsgálhattátok. Ezzel a legnehezebbre vállalkoztatok: az őszinte önvizsgálatra, amely nélkül nem léphet előbbre sem felnőtt, sem gyerek.

Igazi közösség máról holnapra vagy parancsszóra nem születik. Tenni kell érte! Azt kérdezitek: hogyan? Hadd feleljek a ti szavaitokkal, azokkal, amelyeket a munkacsoportokban fogalmaztatok meg:

– Jobban meg kell ismernetek egymást, az őrs, a raj tagjait, hiszen a név, az arc nem elég. Tudnotok kell, hogy ki mire képes, kiben milyen értékek vannak. Ez az alapja annak, hogy mindenki testre szabott feladatokat kapjon, olyat, amiben örömét leli, amiben tehetségét kibontakoztathatja. Sokat tudtok egymásnak segíteni a hátrányok leküzdésében, a kudarcok elviselésében, ha azt is tudjátok, hogy kinek mi a hibája, miben vannak gondjai.

SEGÍTENI, SZÁMONKÉRNI

Csak akkor igazán jó egy közösség, ha nemcsak követelményeket támaszt, feladatokat osztogat, hanem segíti, számon kéri, mérlegre teszi az elvégzett munkát és annak hasznát. A legjobb közösséget kovácsoló erő pedig nem más, mint a jól megtervezett, előkészített program.

A plenáris ülésen és a hét munkacsoportban folyó viták és beszélgetések azt is formálták, alakították, hogy milyen legyen a következő úttörőévek programja. Bármiről beszéltetek, minden szavatok azt erősítette, hogy a jövőben még nagyobb rangja lesz a gyerekek tetteinek, a gyerekek pedig még jobban becsülik majd a felnőttek cselekedeteit. Tehát a következő úttörőévre tervezett jelmondat: „A tettek becsületéért!".

A mostani parlamenten azt mondjuk: az őrs minden tagja tanulásban is a „legjobb formáját adja". A megismernivaló, a tudásanyag manapság olyan óriáscsizmákkal halad előre, hogy csak az tud lépést tartani vele, aki nemcsak bámészkodik a világban, hanem tudatosan meg is akarja ismerni. Aki úgy keres külföldi levelezőpartnert, hogy előbb valamilyen nyelvet megtanul, aki nemcsak élvezi a technika áldásait, hanem meg is akarja érteni ezeket az újkori csodákat.

MUNKÁVAL IS TANUL AZ EMBER

Sokat beszéltünk ezen a parlamenten arról, hogy a ti legfőbb munkátok a tanulás. A tétel fordítva is igaz: a munkával is nagyon sokat lehet tanulni! Különösen akkor, ha az elvégzett munkának a közösség számára is haszna van, s aki csinálja, annak jóleső örömet jelent.

Sokszor kérdezitek: mit csináljunk? – pedig a feladat majd kiböki a szemeteket. Gazos az iskolakert, szemetes a folyosó, otthon ki kellene porszívózni. Azt se engedjétek, hogy a nagymama, aki mindent megtesz értetek, ő menjen vissza az üzletbe, mert elfelejtett tejet venni.

MINT TISZTA FORRÁS

Bízom abban, hogy a „4 plusz 1"-es akcióban most meghirdetett nemzedékek napja, sok ilyen lehetőséget teremt számotokra.

Az úttörőélet egyetlen területe sem képzelhető el játékos formák és játékos ötletek nélkül. Ígérem, minden évben, más-más formában, de lesz országos játék. Ez azonban nem helyettesítheti a csapatok, a rajok, az őrsök mindennapi játékait, jó hangulatát, színes életét. Ezt nektek kell kitalálni, megtervezni, és megszervezni, s majd meglátjátok: a segítségül hívott fiatalok és felnőttek is bele tudnak felejtkezni a játék örömébe.

A KISZ-ESEK VÁRNAK BENNETEKET

Jó volt látni ezen a parlamenten köztetek a kisdobosokat, ahogy a kezüket fogtátok, ahogy játszani hívtátok őket, vagy amilyen szeretet sugárzott a szemetekből, amikor a kicsik szavait hallgattátok.

Ugyanez érződött azokról a KISZ-esekről, ifivezetőkről, akik köztetek voltak és egyre többször veletek vannak. Látszott, hogy egy hullámhosszon vagytok, félszavakból is értitek egymást, ahogyan ez egy családban szokás.

Nem álltok üres kézzel a KISZ kapujában. Sem ti, akik befelé igyekeztek, sem azok a fiatalok, akik várnak benneteket.

LEGYEN TÖBB ÉS JOBB JÁTÉK!

A plenáris üléseken és munkacsoportokban örömmel hallgattuk beszámolótokat arról, hogy az elmúlt három évben mennyi iskolát, csapatotthont, játszóteret, sportpályát kaptatok, milyen sok barát, segítőtárs volt részese mindennapi munkátoknak. De ezzel együtt jogosnak tartjuk kéréseiteket is.

A felnőttek segítenek abban, hogy a különböző művelődési és sportlétesítményekből, épületekből a jelenleginél is több álljon a gyerekek rendelkezésére. S ha a korábbinál lassabban is, de bővíthetjük az úttörőtáborozás feltételeit, a gyerekeknek nyújtott kedvezmények körét. Szorgalmazzuk, hogy minél több társatok kaphasson diákétkeztetést, javuljon a gyermekruházati ellátás, legyen több és jobb játék. Szeretnénk bővíteni az úttörőkiadványok sorát, de azt is kérjük, ami megjelent, azt forgassátok, hasznosítsátok. Bízom abban, hogy a következő években lesz divatosabb úttörő-egyenruha is.

Ígérjük, minden kérésre megpróbálunk megoldást keresni, de türelmet, megértést és alkalomadtán segítséget is kérünk tőletek.

Képviselői mandátumotok a parlament befejezésével nem ér véget. Minden úttörőre és kisdobosra számítunk, de rátok különösen, hiszen veletek közösen alakítottuk ki a következő évek tennivalóit. Ez a felelősség titeket és bennünket is kötelez.

KÖSZÖNJÜK, HOGY ITT LEHETTÜNK

Ha most végigkérdeznélek benneteket, hogy a jó munka öröme mellett mi a legmaradandóbb parlamenti emléketek, biztosan nehezen választanátok a sok közül.

A pályaudvari fogadás, a kedves ajándékok, a könnyeket fakasztó színházi est, az érdekes csapatlátogatások, a debreceni kollégium, a frissen kötött ismeretségek és barátságok – s még folytathatnám a sort.

Bármelyiket emelem ki, mind mögött ugyanaz van. Hajdú-Bihar megye, Debrecen szeretete, az itt élő emberek közvetlensége, kitárt, nyílt szíve, múltban gyökerező közéletisége, jövőért érzett felelőssége.

Köszönjük a parlament minden rendezőjének, szervezőjének fáradságos munkáját, a sok-sok figyelmességet, amellyel segítették munkánkat. Ígérjük, hogy mindazt, amit kaptunk, magunkkal visszük. S hogy jól éreztük magunkat, mi sem bizonyítja jobban: mi is itthagytuk egy kicsit a szívünket. Holnap elmegyünk, de gondolatban mint tiszta forráshoz – a debreceni úttörőparlamenthez sokszor visszatérünk, erőt meríteni.

HÉT HELYEN EGY AKARAT

A parlamenti munkacsoportok ajánlásait január 17-i számunkban közöljük. Most csak ízelítőt adunk a csoportok munkájából.

1 MINDENKI TERMETT VALAMIRE

— Jó a közösségi élet, de nem vagyunk elégedettek azzal, hogy a rajvezetőségek és az úttörőtanács legtöbbször csak végrehajtója a felnőttek tanácsainak, útmutatásainak. Kevés kérdésben dönthetünk önállóan, ráadásul nem ismerjük jogainkat, sokszor már az úttörő- vagy rajtanács összetétele is olyan, hogy csak rábólintunk tanáraink javaslatára.

— Amikor az „Egy üzem egy iskola" mozgalom keretében a csapat, vagy az iskola szerződést köt, mi is mondhassuk el a kívánságainkat, véleményünket, tehessünk javaslatokat. Igazán ott lehetnénk az aláírásnál éppúgy, mint a feltételek megbeszélésénél.

— Vannak vezetésre termett gyerekek, helyes, hogy ezeket megbízzák, továbbképzik, de ne hanyagolják el azokat sem, akik még nem tudtak kibontakozni és nem is kitűnő tanulók. Ne jusson el egy-egy gyerek többször is Zánkára vagy más képzőtáborba, míg sokan vannak a csapatból képzésre, élményre várók.

— Ne mondjunk le gyerekekről, hanem váltsunk módszert, szabjuk testre a feladatokat. Volt olyan fiú, aki csak játszani akart. Neki és barátjának két bábot készítettünk azzal, hogy a bábokat mozgatva, beszéltetve magyarázzák el az úttörőélet törvényeit. Így szívesen vállalkoztak, pedig ha felolvasást, vagy beszédet kellett volna tartani, el se jöttek volna.

— Ne legyenek formális tisztségek. Érthetetlen és csak nevetséges, ha valakit ötödik osztályban pályaválasztási felelősnek választanak, vagy őrsi szakácsnak, amikor nem is szoktak főzni még kiránduláson sem. Ne legyen futár, ha soha nincs üzenet. És ne legyen egy gyereknek sok tisztsége, feladata. Nem lehet igaz, hogy azt a feladatot más nem végezheti.

— Együtt kell tervezni, alkotni, mert csak az együtt végzett munka ad igazi élményt, ez rázza össze a közösséget, s ha ehhez szülőket is hívunk, csak színesebb lesz az őrsi és csapatélet.

— Az idős emberek megbecsülése fontos feladat, különösen szeretettel és figyelemmel keressük fel az idős pedagógusokat és a közösség már nyugdíjas vezetőit. Tanácsaiknak is sokszor hasznát vehetjük.

A szakkörök száma is nőhetne, jobban ki kellene használni a könyvtárak és egyéb kulturális intézmények segítségét.

A „meccs", vagyis a vita nem ért véget itt, a parlamenti munkacsoportban. Nem is az volt a célja, hogy lezárt, végleges véleményeket fogalmazzon meg. A gyakorlatban dől majd el, hogy a küldöttek mennyit tudnak felhasználni az itt szerzett tapasztalatokból.

2 ÖNMAGUNKAT FEGYELMEZNI

A kettes munkacsoport a tanulásról, művelődésről beszélgetett és vitatkozott. Néha pingponglabdaként pattogtak a kérdések, válaszok, hozzászólások. Például „feldobták" a bukásmentes őrs akciót, és már is „lecsapták", mert rájöttek, hogy nem a lényege, hanem az elnevezése rosszízű, hiszen ha csupán azt a célt tűzi ki egy-egy őrs, hogy ne legyen tagjainak bizonyítványában 1-es, a legkisebb erőfeszítésre ösztönzi csak tagjait. Viszont, ha mindenki képességei szerint tanul, teljesíti iskolai kötelezettségeit, nagyon valószínű, hogy nem fog senki megbukni.

Az iskolai élet szabályozója a házirend, amiről kemény viták folytak. Bizony rossz megoldásra is hoztak példát a küldöttek. A túlzott fegyelem ellenkező hatást vált ki: rendkívüli csábítást jelent a rend megsértésére. Ha mindenhol sikerül a gyerekek nyelvén és velük egyetértésben megfogalmazni az együttélés szabályait, megszületik a valódi rend.

Kik legyenek az ügyeletesek? Ne mindig a jó tanulók, hiszen az úgynevezett rossz tanulók — akik legtöbbször túl élénk viháncolásuk miatt magatartásból sem kapnak jó osztályzatot — nagyobb tekintéllyel bírnak osztálytársaik előtt, és ami a legfontosabb: a közösségért vállalt feladatuk először önmagukat készteti fegyelemre!

Az iskolán kívüli művelődésről beszélgetve a küldöttek egyértelműen javasolták, hogy mindenki érdeklődése és ne iskolai „rendfokozata" szerint dolgozhasson egy-egy szakkörben.

3 ÉS HA NEM DOLGOZIK?!

Voltak „notórius vitatkozók" és felháborodottan közbekiabálók. És hogy miért? Mert a munkáról volt szó. A fizikai munkáról, ami nem választható el az úttörőfeladatoktól sem. A vihart egy rövid mondat indította el:

— Aki nem dolgozik, ki kell zárni a csapatból...

— Senkit sem lehet kizárni, ha egyszer felavatták — kiáltotta egy budapesti fiú, aztán sokáig nem kellett kérdezni: „Gyerekek, ki akar még hozzászólni?"

A vihar elülte után, a szünetben, az egyik legnagyobb vitatkozót, Kocsis Anikó zalaegerszegi küldöttet kérdeztem meg.

— A kizárás a legnagyobb büntetés. Azzal nem szabad játszani. Ha valaki nem akar hasznos anyagot gyűjteni, vagy valamilyen munkát elvállalni, azt nem szabad ilyen súlyosan büntetni! A raj vagy az őrs többször is vitassa meg, ha ilyet javasol, és mindenképpen a csapattanács döntsön!

A társadalmi munkára nem is szabad kötelezni egy gyereket. Az én véleményem az, hogy a közösséget kell olyanná nevelni, hogy természetes legyen a társadalmi munkavállalás.

— Mi úgy szerveztük a hasznos munkát — mondta Láczay Enikő, dombrádi küldött —, hogy a keresett pénzt minden őrsnek a nevére írtuk és ha kell valamire, ebből költünk.

— Javítóbrigádokat kell létrehozni — erősködött egy budapesti küldött —, de azok ne csak a zárakat, hanem a játszótéri meg a napköziben levő játékokat is javítsák.

— Adjon nekik feladatot az ügyeletes őrs is, ha észrevett valami tennivalót — tette hozzá valaki, majd egy másik így folytatta:

— Az őszi munkák értékelésébe a felnőttek vonják be a gyerekeket is, sőt — a pénz sorsának eldöntésébe is!

Sorolhatnám oldalakon át a hozzászólásokat, bár a gyerekek már a nevüket se mondták, csak a lényeget: nekünk mi sikerült, mit próbálhattok meg ti is.

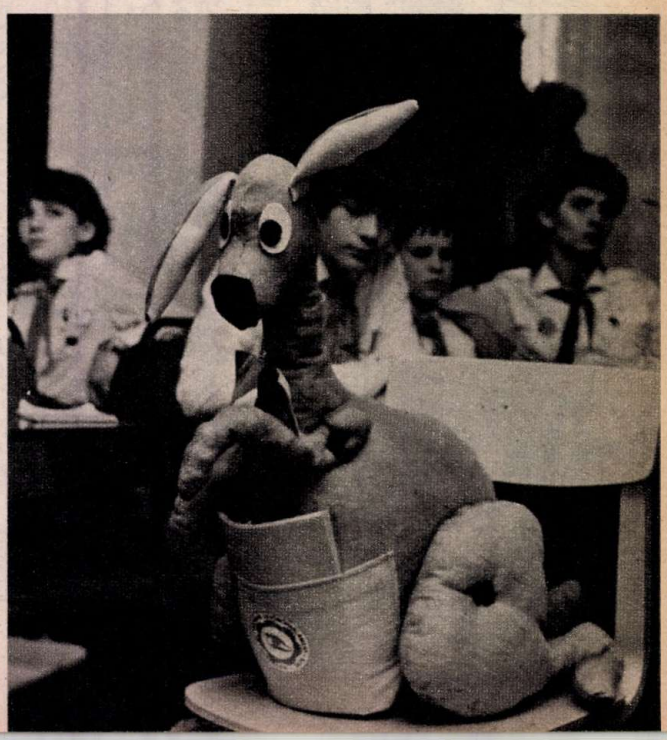

ENERGIA TAKARÉKOSSÁG
BIZONYÍTVÁNY
ÖTLET TABLETTA
ÖRSI BÚVÓHELY
EDZŐ
USZODA
KISZ
Feladatok
Feladatok
H2O

4 MOZGÁSRA SERKENTŐ TABLETTA

Mi a teendő, ha erősebb a lustaság és a kényelemszeretet?

— Mi „tablettát adunk a beteg őrsöknek" — mondta Bogár Attila nyíregyházi küldött, majd megvárva a nevetés csillapodását megmagyarázta: ha látjuk, hogy valamelyik őrsnek a tagjait öli az unalom, összeállítunk számukra egy receptet arról, hogy mit tehetnének az unalom ellen. Ezt ráírjuk egy papírkorongra, egy tablettára, és átadjuk nekik. A tabletta általában hatni szokott, mert játékokra, sport- és kulturális lehetőségekre hívjuk fel a figyelmüket.

— Van olyan gyerek, aki sportolna — mondta egy alacsony, szőke fiú —, de mivel nem jól tanul, nem engedi az iskola az edzésekre.

A munkacsoport meghívottjaként, Hódos Imre olimpiai bajnok, birkózóedző kért szót:

— Ha egy gyereket rossz tanulmányi eredménye miatt eltiltanak a sporttól, nem lehet mindenképpen elítélni — mondta —, de az sem helyes, ha nem figyel az edző a tanulmányi eredményre. Én azt tartom jónak, ha az edző, a tanár és a szülő közösen döntenek arról, hogy a tanuló lusta-e vagy csak éppen gyengébb, de szorgalmas. Ilyen esetben hasznára lehet a sport.

— Beszélje meg a dolgot a rajtanács is — javasolta egy szemüveges, magas fiú —, mert ők jól ismerik a gyerekeket.

— És ismerjék meg a gyerekek egymást is, meg környezetüket is — helyeselt egy szabolcsi küldött —, mi például beindítottuk a „Vegyük észre, tegyünk érte" akciót. Mindenkinek feladata, hogy nyitott szemmel járjon, vegye észre, ha valahol, vagy valakinek segítségre van szüksége, ha környezetünkben égve marad egy villany, elromlott egy zár, egy sportszer vagy játék.

A barcsi küldött egy olyan grund építéséről beszélt, ahol minden lesz, ahol a gyerekek szeretnek játszani, kötélből, fából készült sportszerekkel. Egy szabolcsi fiú a családi sportról számolt be, hogyan lehet a családi napirendbe testedzést is beiktatni. Egy másik gyerek apák és fiúk közti foci-, anyák és lányaik közti kézilabdameccsről beszélt.

Hallottunk „Mindent bele" osztályok közti és csapatok közti bajnokságról, sokféle táborról, játékról, munkára serkentő tablettát kaptunk mi is bőven.

5 A JÓBÓL SOSEM ELÉG

Gyakran szakította meg jókedvű játék, torna és ének a kisdobosok tanácskozását. Sok kisdobos azzal kezdte: segítenek a „nagyok"; van szocialista brigádunk, eljönnek az anyukák, apukák, és még a KISZ-esek, s a testvérosztályból az úttörők is, de — mondták — a jóból sosem elég.

Kérték, hogy szervezzenek még több versenyt a kisdobos őrsök között. Díszítsék együtt a tantermeket a testvérosztállyal. Minden csapatnak legyen emlékhelye, ahova a legjobban dolgozó kisdobosok neve kerül. A csapatoknak legyen saját jelvényük, amelyet pályázat útján terveznek meg.

Vannak még olyan nyolcadikosok, akik lebecsülik a kisdobosokat, nem vonják be őket a társadalmi munkába, előfordul, hogy udvariatlanok, figyelmetlenek. Gondoljanak arra, hogy a KISZ-esek másképp viselkednek velük. Tanuljanak a jó példából és bánjanak úgy mindenütt a kisdobosokkal, mint ahogy az az idősebb testvérhez illik.

— Nem ajándékokra vágyunk, hanem a télapóünnepségek jó hangulatát gyakran kellene felelevéníteni. Játsszunk együtt! Sport, társasjáték, bábozás teremtsen köztünk szorosabb barátságot.

— Ültessünk a panelházak elé virágokat, hetedikesek, nyolcadikosok, KISZ-esek, szülők irányítsák ezt a munkánkat.

— Előfordul, hogy mi futunk az őrsvezető után. Ha nem tud közénk mindig eljönni, hozza el hozzánk a barátját, mutasson be bennünket, beszélgessenek, játsszanak velünk, hisz mi leszünk az utódaik.

— Szeretnénk játékosabb napközit. Van olyan tanítónénink, aki egy-egy viccet is elmond az órán, itt a parlamenten is játszottunk, készítettünk hétszínű virágot is, zakatoltunk, énekeltünk. Így lenne jó a napköziben is.

6 A KISZ KAPUJÁBAN

Kulcsokkal tele tábla állt a vita színterén. Aki jó javaslatot adott, egy kulcsot kapott, ami jelképesen a KISZ-hez vezetett, a javaslat pedig a táblára került.

Lássunk röviden néhányat belőlük.

— A KISZ-szel nem nyolcadikban, hanem már sokkal előbb is teremtsünk kapcsolatot.

— Hívjuk a KISZ-eseket túrákra, kirándulásokra, szaktárgyi vetélkedőre, rendezzük közösen a forradalmi ifjúsági napokat. Legyen mindenütt KISZ-összekötő, aki ezért is felelős legyen.

— Nagyszerű ifik járnak hozzánk Sződligeten. Sokan szeretnénk közéjük tartozni. Jó lenne, ha a KISZ szervezné mindenütt az ifiképzést.

— Végezze el mindenki a Kilián-próbát, s lehetne azt a nyolcadikban is.

— Sok helyen tartanak már KISZ-esek szakkört, néha az osztályfőnöki katedrára is eljutnak. Szeretnénk, ha ez mindenütt lehetséges lenne. Hiszen a közepes tanulók is bátrabban dolgoznának az ilyen szakkörökben és jobban megéreznék, hogy melyik pályán találnák meg a helyüket.

7 BÁTOR AZ, AKI...

Háromszor is „huhognia" kellett az órát néző „szünetjelző" gyereknek. Mire a többiek meghallották és félbeszakították vitájukat egy „almányira".

Pedig nehéz feladatuk volt: az úttörők 12, és a kisdobosok 6 pontjával foglalkoztak. Külön figyelmet fordítottak az erkölcsi magatartást közvetlenül szabályozó követelményekre, különösen a kisdobosok 2. és az úttörők 7—9. pontjaira. A gyerekek saját életéből vett példákat, közösen, őszintén elemezve végül is így alakultak ki a fő tőmondatok:

— Sajnos, egyre ritkul körülöttünk az igazi barátok köre. A barátság jellemformáló erő, alapvető követelménye, a kölcsönös őszinteség.

A közös cél összetartja a barátokat. Hízelgéssel nem lehet igaz barátot szerezni. A barátság kialakulhat fiú és lány között is. Nem kell mindenben egyetérteniük a barátoknak.

— A szeretet tág fogalom. Érzést, ragaszkodást fejezünk ki vele szüleinkhez, társainkhoz, tanárainkhoz és tárgyakhoz is. Tisztelni a belső tulajdonságai alapján lehet valakit. Kölcsönös megbecsülésre kell törekednie felnőttnek, gyereknek egyaránt. A szülők ne úgy neveljék gyermekeiket, ahogyan őket nevelték. Az apa is vállaljon részt a gyermeknevelésben, ne mumus legyen, akivel ijesztgetik a gyerekeket.

— Az egyik kislány történetéből levont tanulság segített megfogalmazni a 9. ponthoz tartozó saját, közös kialakítású szabályokat.

A bátorság próbatételeinél, ha az erőviszonyok nem a javunkra állnak és mégis vállaljuk a tettet, akkor mondhatjuk, hogy bátrak vagyunk. Könnyű nyerésre állva — győzni! A legnagyobb bátorság mégiscsak saját magunk legyőzése.

Egyik fiú nem értett egyet valamelyik történettel. A többiek szerint az, hogy meg merte mondani, ki mert állni az álláspontja mellett, az már bátorság. Viszont amikor leszavazták, elviselte. Ez már fegyelem.

ZSIBONGÓ

A Református Kollégium Oratóriumában ült össze 1944. december 21-én az Ideiglenes Nemzetgyűlés, majd megalakult az első demokratikus magyar kormány. Most harminc parlamenti küldött és százhúsz debreceni úttörő itt emlékezett meg a harminc-öt évvel ezelőtti, hatalmas jelentőségű eseményről. A gyerekek virágot helyeztek el arra a helyre, ahol egykoron Kossuth Lajos is beszélt.

Napok óta óriási volt az izgalom azoknál a debreceni családoknál, akik vendégségbe vártak egy-egy parlamenti küldöttet. A gyerekek tanácskozását kísérő gondoskodás és szeretet így sokszorozódott meg, s költözött be – ha csupán egy délutánra is – a vendégszerető Debrecen családi otthonainak falai közé. A búcsúesten azután együtt játszottak, táncoltak és énekeltek a vendég és vendéglátó úttörők.

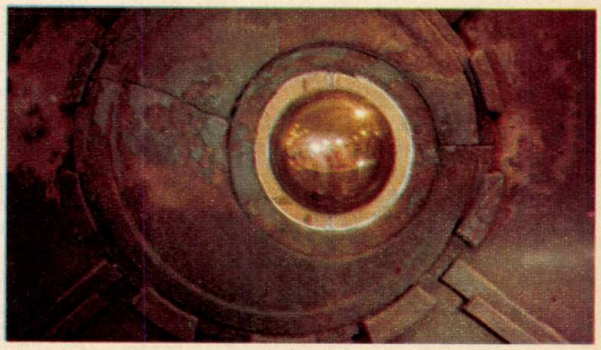

A DISZKÓ – RUHA TETSZETT

Pénteken délután a parlamenti küldöttek debreceni gyárakat, üzemeket, iskolákat látogattak meg. A gyerekek többek között bábműsort néztek végig a Magyar Gördülőcsapágy Művek kultúrházában és zenés programon vettek részt a gyár ifjúsági klubjában. „Táncházba mehettek" az egyik iskolában; a népitáncosok vezette jókedvű táncba még az idősebbek is beszálltak.

A Debreceni Ruhagyárban, miután megtekintették az üzemrészeket, a KISZ-klubban „valódi" divatbemutatót nézhettek végig. A ruhákat bemutató manekenek a gyár dolgozói voltak, akik napi munkájuk után sok gyakorlással, próbával készültek erre a programra. Természetesen máskor is fellépnek, de ez alkalommal árgusszemű közönség előtt, őszinte véleménynyilvánítás közepette kellett helytállniuk. A legnagyobb sikert a többrészes diszkó-ruha és a szép szoknya-blézer összeállítás aratta.

A szünetekben sok küldött megállt Amerigo Tot, a világhírű, magyar származású szobrászművész — „A Föld szeme" című — gondolatokat ébresztő, XX. századi alkotása előtt. Aki így tett, az biztosan régen elindult már „A művészetek vándorútján"...

„Ebben a házban alakult meg 1919. január 16-án a Kommunisták Magyarországi Pártjának debreceni csoportja. A pártszervezet alapítóinak, s a párt dicső harcosainak emlékére állította e táblát az MSZMP Debrecen Városi Bizottsága." A parlament idején az úttörők és ifivezetők megkoszorúzták a táblát, s virágot küldtek a KMP megalakulásának budapesti és debreceni emlékhelyeire.

TÁVIRAT-VÁLTÁS

Az úttörőparlament küldöttei november 24-én táviratot küldtek az Országos Béketanácshoz. Részlet a táviratból: „Aggodalommal tölt el bennünket azoknak a gyerekeknek a sorsa, akik elnyomás alatt, háborúk borzalmai között élnek, nem élvezik a felnőttek szeretetét, éheznek..."

Az Országos Béketanács Elnöksége választáviratában elismeréssel szólt az úttörők szolidaritási akciójáról. „Nemes kiállásotok nagy erkölcsi támaszt jelent mindazoknak, akik olyan békésebb és boldogabb világért küzdenek, melyben nem kell félni a tömegpusztító fegyverektől és a háborútól, s amelyben nyugodtan tanulhatnak és játszhatnak a gyerekek. Büszkék vagyunk rátok!..."

Ismerős arc, kedves vendég

Parlamentünk első napján, a plenáris ülésen részt vevő küldöttek és felnőtt vezetők — a bevonuló elnökség tagjai között — örömmel fedezték fel Köpf Lászlónét, a KISZ központi bizottságának titkárát, aki az ifjúsági szövetség, a fiatalok üdvözletét, tanácsait, az úttörő—KISZ kapcsolat továbbépítésének javaslatait hozta el a debreceni tanácskozásra.

Legjobban a hevesi küldöttek ismerik „Marika nénit", s ez nem véletlen. Hosszú ideig Heves megyében dolgozott — eredetileg pedagógusként —, majd mint az ifjúsági mozgalom egyik felelős vezetője, a KISZ Heves megyei bizottságának első titkáraként tevékenykedett. Hevesi volt még akkor is, amikor idén tavasszal — Kecskeméten,

az úttörővezetők VII. országos konferenciáján — az úttörőszövetség országos elnökségének tagjai közé választották.

Köpf Lászlóné tehát sokszorosan barátja, értője és ismerője az úttörőmozgalomnak, a gyerekek életének. S a kisdobostémából is naponta „készül", hiszen esténként otthon kéknyakkendős kislánya várja, telve iskolai élményekkel, sok-sok mesélni valóval.

„Marika néni" — bár biztosan szívesen maradt volna — csak az első nap lehetett közöttünk, hiszen munkája Zánkára szólította. Jelképesnek is tekinthető, hogy miközben a kisdobosok és az úttörők képviselői Debrecenben tanácskoztak, addig a zánkai Balatoni Úttörőváros a KISZ országos vezetőit fogadta, hogy ott tárgyaljanak az ifjúsági szövetség következő feladatairól, s ezen belül természetesen az úttörők és a KISZ-esek egyre szorosabbá váló, kiszélesedő kapcsolatáról.

A „PLUSZ 1”

A VII. országos úttörőparlament küldöttei felhívással fordulnak az ország valamennyi úttörőcsapatához. A Magyar Szocialista Munkáspárt megbízásából megfogalmaztuk a „4 + 1” akció ötödik feladatát.

Kisdobosok! Úttörők!

Folytassuk a „4 + 1” akció feladatainak megvalósítását. A XII. pártkongresszus és a felszabadulás 35. évfordulója közötti időben — valamennyi úttörőcsapatban — a jó hagyományokra építve szervezzük meg a:

HÁROM NEMZEDÉK NAPJÁT!

Vonjuk be a programba mindazokat, akik az előző négy feladat teljesítésekor is velünk dolgoztak, sportoltak, játszottak.

A három nemzedék működjön együtt most is környezetünk, lakóhelyünk szépítésében. Ismerjük meg azokat a felnőtteket, akik harcoltak szabadságukért, akik dolgoznak jelenünkért! Köszöntsük rellük együ a felszabadulás ünnepét!

Felhívunk bennetek

Ültessünk fákat, bokrokat, virá gokat, melyek bizonyítják több mi egymillió gyerek országot szépít akaratát.

Az ifjúkommunistákkal együ szerezzünk örömet az idős embe reknek! Segítsük őket! Erősödjö barátságunk.

Ünnepeljünk együtt a KISZ-esek

FELHÍVÁS VALAMENNYI ÚTTÖRŐCSAPATHOZ!

kel, felnőttekkel, nevelőkkel, szülőkkel, veteránokkal.

Pajtások!

Felhívásunk alapján tervezzétek meg a játékos programokat! Csatlakozzatok hozzánk!

Előre a pártkongresszust és felszabadulásunk ünnepét köszöntő kisdobos és úttörőtettek sikeréért!

Debrecen, 1979. november 24-én a VII. országos úttörőparlament résztvevői

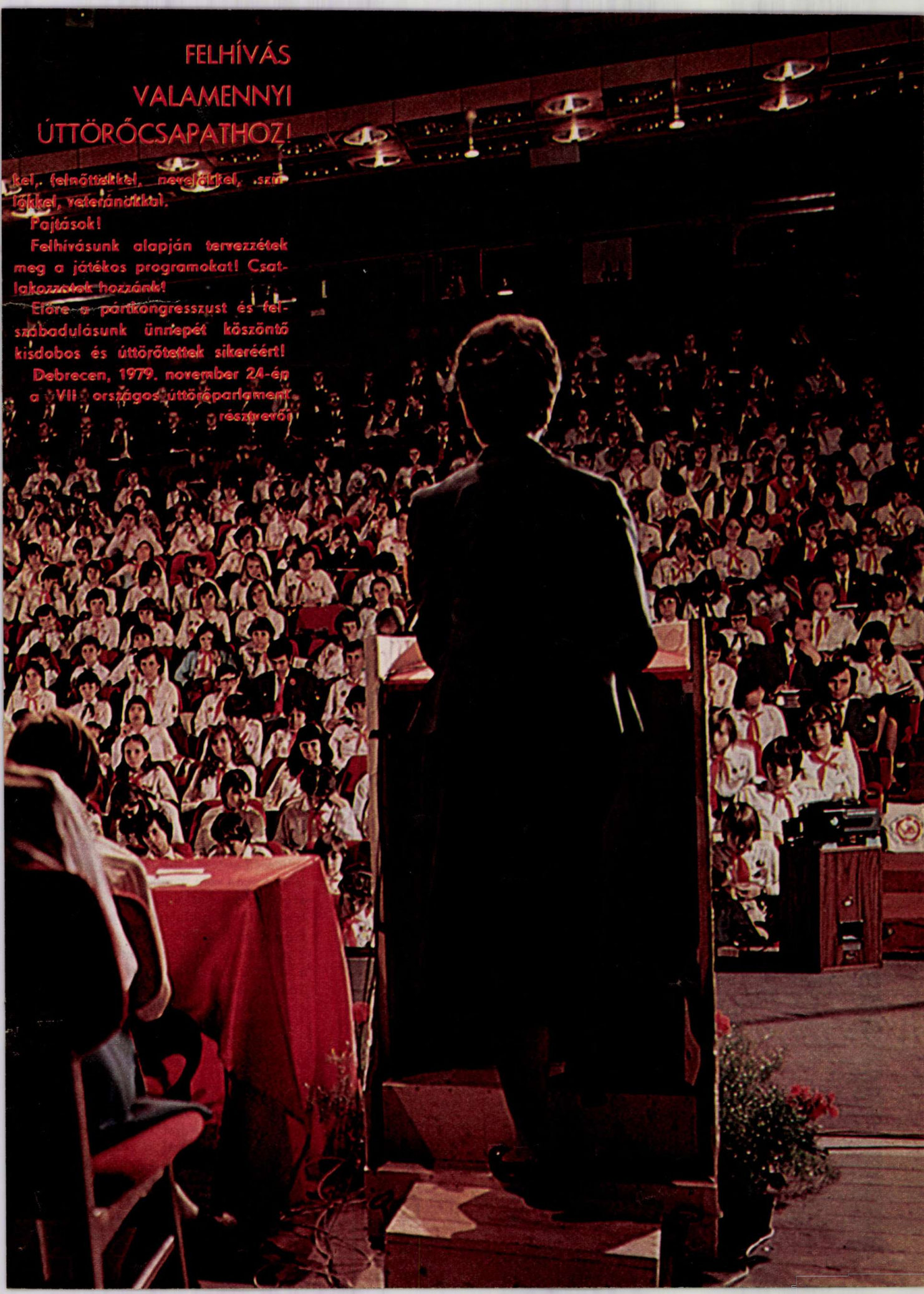

— Egy kutyát kellene rátenni a tortára!

Amikor az Arany Bika étterem cukrásza ezt meghallotta, majdhogynem elájult. Aztán hozzáfogott a feladathoz, az úttörőkért — mindent! Kajla — eredeti színben — tarka virágcsokorral került a tortára, amelyet sorsolás útján a budapesti és Pest megyei küldöttek nyertek meg.

Örültek. De még jobban örültek azok, akik a tortát „előteremtették": Dolezsál Ferenc és Pacsura Ferenc.

HANGOS EMLÉK

A hajdúszoboszlói úttörők riporter szakköre megszállta az úttörőparlamentet. Egyedül vagy párosával jártak, úttörőt, kisdobost vagy a szövetség főtitkárát kérték mikrofonjuk elé és gyártották a riportokat, mert ami Hajdú-Bihar megyében történt — annak minden percéről hangos emlékeket akartak.

AZ ÉN KEDVES ISMERŐSÖM

Most tiétek a Kedves Ismerős oldal!

Tőletek várjuk, hogy megismertessetek bennünket úttörő-hétköznapjaitok legkedvesebb ismerősével: azzal a KISZ-es ifivezetővel, azzal a fiatal segítőtársatokkal és barátotokkal, akire úgy néztek, mint egy „nagytesóra".

Kíváncsiak vagyunk, hogy a KISZ-es ifivezetők közül kire hallgattok a leginkább; ki van a legtöbbet köztetek; ki az, aki kifogyhatatlan a játékos ötletekből és a veletek mókázó kedvből; ki vezette a legérdekesebb kirándulásaitokat, s kinek kell csak fél szót szólnia, hogy ti már minden fontos munkára kaphatók legyetek... No és persze, az sem mindegy, hogy melyik az a ti kedves, ifivezető ismerősötök, akihez a legőszintébbek vagytok, akinek a szidását éppolyan komolyan veszitek, mint azt, amikor megdicsér benneteket.

Ezzel töltsétek be azt a helyet, amelyet üresen hagytunk.

Írjatok — név szerint — ifivezető jó barátotokról, s ha tudtok, szerezzetek róla fényképet is! Rajzban is „elmesélhetitek", milyen közös emléketek van róla, vagy előszedhetitek azokat a fotókat, amelyeket egy-egy kiránduláson, klubdélutánon vagy másutt készítettetek.

Az ország minden tájáról várjuk a visszaküldött, a szívetek szerint kitöltött oldalakat. S ne felejtsétek a saját pontos címeteket is megírni!

Érdemes tollat ragadni...

Tavasszal, három napig, a Pajtás szerkesztőségének vendége lesz az az öt ifivezető, akiről a legtartalmasabb, legérdekesebb „portré" érkezik, no és velük együtt vendégül látjuk azt az öt úttörőt is, akik bemutatták őket. Vidám, közös, országjáró kirándulásra megyünk együtt!

Hát rajta! Várjuk az ifivezetőket, mint Kedves Ismerősöket!

PAJTÁS

CSENDBEN

Csak állt a bejáratnál, csendben, ügyeletes karszalaggal a karján, ha elment mellette valaki, vigyázzba vágta magát.

– Nem rossz ügyeletesnek lenni?

– Olvasgattam. Az Élet és Tudományban van egy érdekes cikk a beszédről. Ha figyeli az ember a beszélőt, sok mindent megtudhat róla. Mi lehet a foglalkozása, milyenek a gondolatai – vajon ki az illető?

– Én ki vagyok, a cikk szerint?

– Mindenekelőtt egy kíváncsi ember... És határozott... Talán újságíró tetszik lenni – summázta a fejtegetéseit.

Bent tanácskoztak a küldöttek, kint a folyosón egy fiú azt bizonygatta, hogy a beszéd sokkal több, mint amennyi hallható belőle.

A parlament idején igencsak megnőtt a debreceni posta forgalma. A küldöttek száz meg száz levelet, képeslapot írtak, címeztek meg. S hogy miről „árulkodtak" a sebtiben papírra vetett sorok? Kifürkésztünk néhányat, íme: „Anyukám, jól vagyok, csak az a baj, hogy nagyon gyorsan múlik az idő!..." „Apu, olyan szép város ez a Debrecen, jó lenne, ha ide máskor együtt is eljönnénk!..." A levelek igazát mi is tanúsítjuk!

A RE-SHOW

Az ismerkedési est egyik vendége volt a RE-SHOW együttes. Vezetőjük erre az alkalomra írta „Üveggolyó" című dalát, amit aztán gyorsan meg is tanított a küldötteknek. A gálaesten is felléptek, s olyan sikert arattak, hogy a gyerekek mind a színpadra tódultak és együtt daloltak, táncoltak a zenészekkel.

RÖVIDEN...

Miközben zajlott a plenáris ülés, a folyosón ügyeletet tartó úttörők egy kupacba gyűltek és beszélgettek. Egy felnőtt megkérdezte tőlük: miért nem maradtak a helyükön, hátha útba kell igazítani valakit? A „rajtakapott" őrtállók bevallották: a lépcsőfordulóban ott áll a művelődési központ egyik takarító nénije, aki „úttörő tettre" vállalkozott. Ha jön valaki, jelbeszéddel figyelmezteti a gyerekeket...

Amikor vége volt a gyönyörű búcsúestnek, amikor indultak a buszokhoz a gyerekek, biztosan valamennyien úgy gondolták: több meglepetés már nem is érheti őket... S ekkor a november esti, debreceni égboltot váratlanul tűzijáték-petárdák festették színesre! Olyan volt ez, mint egy kedves búcsúszó: viszontlátásra, parlament!

A művelődési központ előcsarnokában színes játékkiállítást rendeztek. A gyerekek sokszor megálltak előtte, nézelődtek, de a világ minden kincséért hozzá nem nyúltak volna... A felnőtt vezetők – persze, csak egymás közt – annál inkább sóhajtoztak: de szívesen elindítanám azt a kis vasútat a terepasztalon! Íme, beigazolódott a tétel: játszani a felnőttek is szeretnek, csak szégyellik egy kicsit...

— No, hadd lássam, hogy jó leszel-e sportfelelősnek?

ZSIBONGÓ

VII. ORSZÁGOS ÚTTÖRŐPARLAMENT · DEBRECEN · 1979

Vágó Lászlótól, a Hajdú-Bihar megyei KISZ-Bizottság első titkárától megkérdeztük, hogy a parlament után mit tart a legfontosabbnak az úttörők között végzett KISZ-munkában.

– Megkeresni azokat a fiatalokat, akik szabad idejükben szívesen foglalkoznának a gyerekekkel. Sok-sok ifivezetőt kellene adnunk az úttörőmunkához. Már beszélgettünk is erről a KISZ-bizottságon. A jövőben sokkal több ifjúmunkást, mezőgazdaságban dolgozó KISZ-est, értelmiségi fiatalt küldünk – KISZ-megbízatással – az úttörőcsapatoknak.

HOSSZAS TAPS

Kirobbanó sikert aratott a debreceni Csokonai Színház együttesének „Légy jó mindhalálig" előadása. Móricz Zsigmond remekművét nagy szeretettel, a mű és a gyerekközönség iránti méltó tisztelettel vitte színpadra Orosz György rendező. A főszerepet – hagyományosan – színésznő alakította, megejtő hitelességgel. Nő létére – tizenéves fiúként élt, mozgott, sírt és nevetett Markovits Borbála a színpadon. Sikeréhez nagyban hozzájárult a többi szereplő hiteles játéka.

A boldog szipogást – mert hiszen kétségbeejtő kelepcéből menekül meg Misi a darab végén – hosszú taps követte.

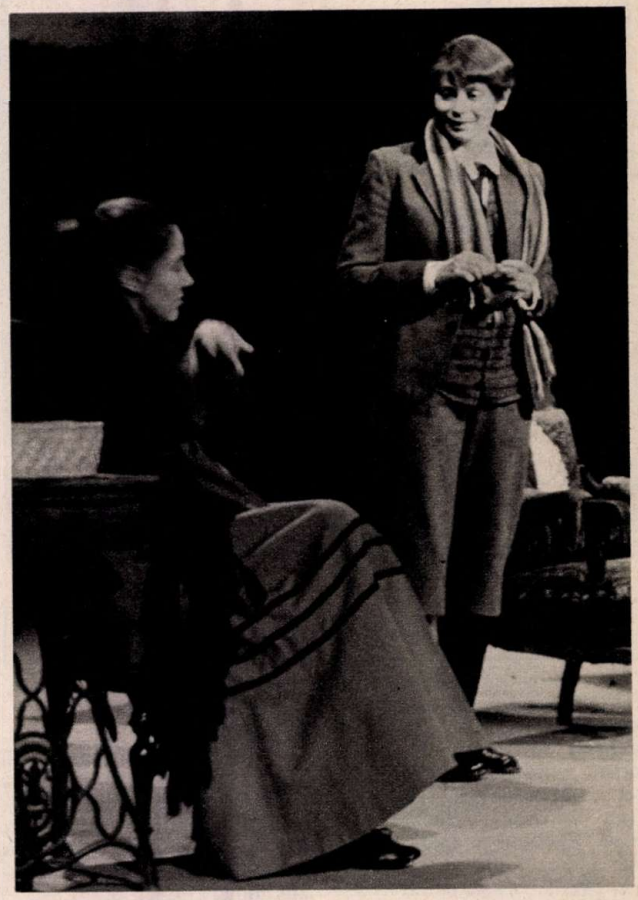

KIS SÚLY – KIS GOND

A folyosón kifüggesztett munkacsoportnévsort egy csöpp lány böngészi.

– Keresem Ócsai Zsuzsát, a nevemet – közli határozottan, és tovább futtatja mutatóujját a sorokon.

Megtaláltuk. 5-ös munkacsoport.

– Budapesti vagyok. Negyedik osztályos. Az Aga utcai Általános Iskolába járok.

– Az nevelőotthon, nem?

– Is, is. Mi a környéken lakó gyerekek bejárunk. Én a Sashegy oldalában lakom.

Előbb az iskola küldötte voltam, aztán ide is jelöltek a jó munkámért.

– Ha szót kapnál?

– Elmondanám, hogy nekünk volt egy érdekes gyűjtő akciónk, papírt gyűjtöttünk. Megfogadtuk, hogy mindenki annyi kiló papírt gyűjt, ahány kiló ő maga. Na mindjárt irigyelni kezdtek engem a nagyok meg a kövérek. Addig meg csak kacagtak, hogy milyen pici vagyok. Az összegyűjtött papír árából minden őrs rendezhette az anyagi gondjait.

– Milyen gondjaitok voltak?

– Őrsi zászlót és zászlórudat vettünk belőle.

Kicsi ember, kevés kiló, kicsi gond.

NAPLÓ
PARLAMENTI 2.
A Magyar Úttörők Szövetségének kiadványa a VII. országos úttörőparlamentre

TESSÉK, BIZONYÍTSATOK!

SZŰCS ISTVÁNNÉ VITAINDÍTÓJA

szítek emlékezetesse mindazt, amire az úttörőev programja lehetőséget ad.

Minél előbbe, élményszerűbbe teszítek közösségetek programját, annál több társat találtok a megvalósításhoz. Hiszen tudjátok, minden gyerek szívesen vesz részt okos, érdekes, hasznos és izgalmas, számára is fontosnak tartott feladat meg

Régi hagyományokhoz híven ezen a parlamenten is megjelent – három alkalommal – az eseményekről frissen hírt adó újság, s amelyet a Pajtás kihelyezett szerkesztőségi stábja írt, fényképezett és szerkesztett.

A „Parlamenti Napló" számait különleges gonddal, a gyerekek ügye iránt érzett szeretettel és odafigyeléssel készítette az Alföldi Nyomda kollektívája. Köszönet érte!

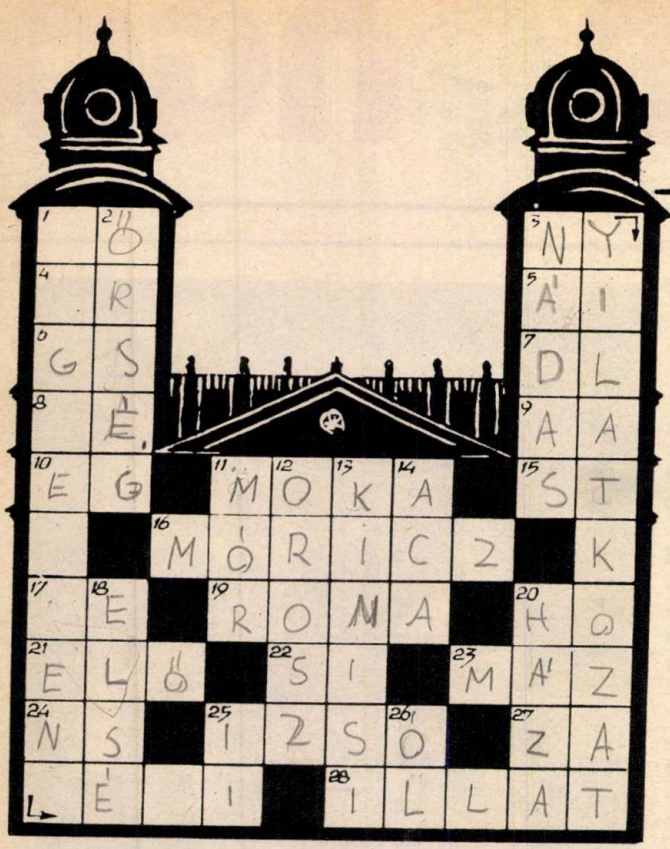

A rejtvények megfejtését csak postai levelezőlapon küldd be. Ha csak két rejtvényt tudsz megfejteni – és azok jók –, már részt vehetsz a jutalomsorsoláson. Beküldési határidő: december 26.

TÖRTÉNELMI TÖRVÉNY. Rejtvényünkben a magyar történelem egyik nagyjelentőségű törvényének nevét rejtettük el. A törvény Debrecenben született. **Megfejtésként a függőleges 1. és a vízszintes 3. sorokat küldd be!**

VÍZSZINTES. 1. Katonai rendfokozat első szótagja. 3. A törvény második szava (folytatva a függőleges sorban). 4. Ilyen hajó is van. 5. Ági egynemű betűi. 6. Görbe Sándor monogramja. 7. NSZK-beli és luxemburgi autók nemzetközi jelzése. 8. Kiejtett mássalhangzó. 9. Kettős magánhangzó. 10. E. G. 11. Vidámság. 15. Sőt két betűje. 16. Híres magyar regényíró (neve Debrecennel is összeforrott). 17. Igekötő. 19. Sík terület. 20. Köze van a télhez. 21. Az előadás egyik része! 22. Téli sporteszköz. 23. A legtöbb konyhai edényen is ez van. 24. Majdnem NSU!. 25. Múlt századi híres magyar szobrászművész (Miklós). 27. Megfordított névelő. 28. E nélkül sincs rózsa.

FÜGGŐLEGES. 1. A törvény első szava (folytatva alul a vízszintes kockákban). 2. A táborban éjjel is van . . . 3. Hosszú, vékony vízinövényekkel borított terület. 11. Fejér megyei kisváros (boráról híres). 12. Jól ismert idegen nyelv. 13. „Z"-vel kiegészítve, híres magyar hadvezér. 14. Vacak közepe! 18. Majdnem elsétál! 20. Az ő épülete. 25. Kettős magánhangzó. 26. Állat lakhelye.

HÁROMBÓL CSAK EGY A JÓ

A mostani debreceni VII. országos úttörőparlamentet megelőző parlamentek történetéből állítottuk össze rejtvényünket. Mindegyik kérdés után három választ találsz. Ezekből válaszd ki a jót.

1. Az I. országos úttörőparlamentet a budapesti IX. kerületi József Attila úttörőházban rendezték meg. Mikor?
   1. 1964 májusában
   x. 1966 januárjában
   2. 1967 szeptemberében

2. A II. országos úttörőparlament 1968-ban a tavaszi szünidő napjaiban ült össze. Melyik nagy tábor volt a tanácskozás helyszíne?
   1. A Csillebérci Nagytábor
   x. A Balatoni Úttörőváros
   2. A budapesti úttörők tatai tábora

3. Ez a híres mondás volt a parlament jelmondata: „A világot nem elég megismerni, a feladat az, hogy megváltoztassuk." Ki mondta ezt?
   1. Vlagyimir Iljics Lenin
   x. Maxim Gorkij
   2. Marx Károly

4. A III. országos úttörőparlament (1970-ben) volt az első olyan, amelyiknek vidéki város volt a házigazdája. Melyik város?
   1. Győr
   x. Nagykőrös
   2. Szolnok

5. Mikor határozták el, hogy ezután az országos parlamenteket minden alkalommal november 24-e, a KMP megalakulásának évfordulója idején rendezik meg?
   1. Az első parlamenten
   x. A második parlamenten
   2. A harmadik parlamenten

6. Az 1972-ben megrendezett IV. országos úttörőparlamentnek az ősi magyar törvényhozó város, Székesfehérvár adott otthont. Hogyan hívták ezt a várost a rómaiak idejében?
   1. Alba Régia
   x. Savaria
   2. Sophiane

7. Hogyan nevezték el a Szegeden tartott V. országos úttörőparlament javaslatait, ajánlásait?
   1. Útmutató
   x. Útjelek
   2. Irányjelző

8. Melyik dal vált híressé a szegedi parlamenten? (Ez a dal első sora egyébként a tanácskozás jelszava lett.)
   1. Szólj, szólj, ha kell . . .
   x. Úttörők vagyunk mi, vidám gyerekek
   2. Pajtás daloljunk szép magyar hazánkról

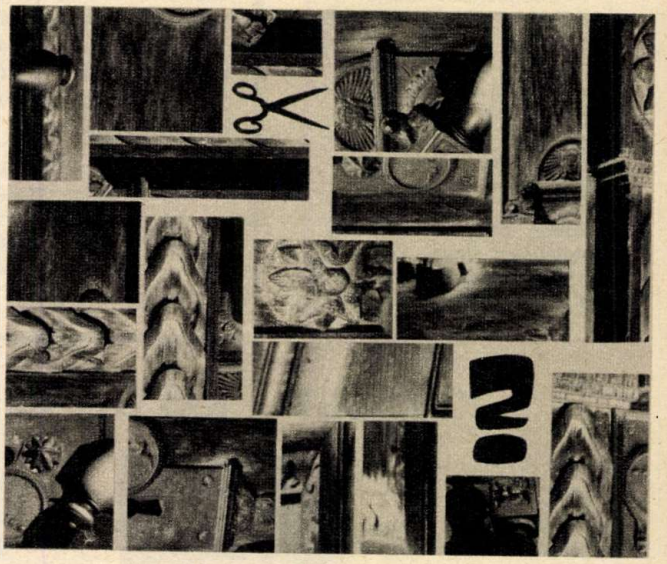

RAKD ÖSSZE! Vajon mit ábrázol a szétvágott fotó? Ha a részleteit kivágod és összerakod, könnyen tudsz felelni a kérdésre. Talán azt is megmondod, hogy Debrecen város melyik – történelmi nevezetességű – épületének a tartozéka.

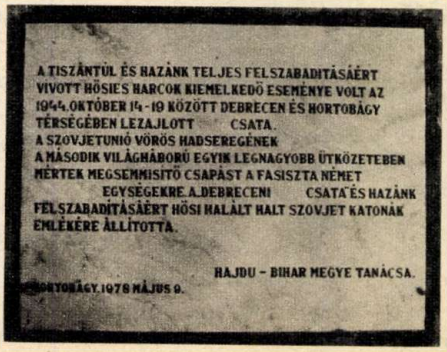

Megelégszünk annyival is, ha csak azt küldöd be megfejtésként, hogy milyen fegyvernemet csatája volt ez. (De az lenne az igazi dicséretes dolog, ha mindegyik szót be tudnád írni.)

Könnyítésként csak annyit árulunk el, hogy azt a bizonyos fegyvernemet négy betűvel is és nyolc betűvel is leírhatod.

TÖPRENGŐ

EGY ISMERT NÉPDAL második sorának a kottáját rajzoltuk le. Egy kis szolmizálással könnyen rájössz, hogy mi a dal címe és hogyan szól a második sora.

NYERTESEK

A 32. szám rejtvényeinek megfejtéséért jutalmat kapnak: Bokányi Attila, Kiss Ágnes, Ormai Csaba, Pintér János, Budapest; Andó Éva, Szolnok; Bokros Csilla, Gyermely; Czigány Melinda, Pécs; Edényi László, Törökszentmiklós; Gencsi Erika, Derecske, Horváth Melinda, Felsőörs; Horváth Péter, Tokaj; Kálmán Szilvia, Kőszeg; Kenéz Teréz, Pánd; Lucz Klára, Szegvár; Mihály Zoltán, Orosháza; Molnár Gábor, Ózd; Takács Zsuzsanna, Sopron; Tószegi Györgyi, Szeged; Vajda Erika, Kiskunfélegyháza; Vörös Andrea, Szombathely.

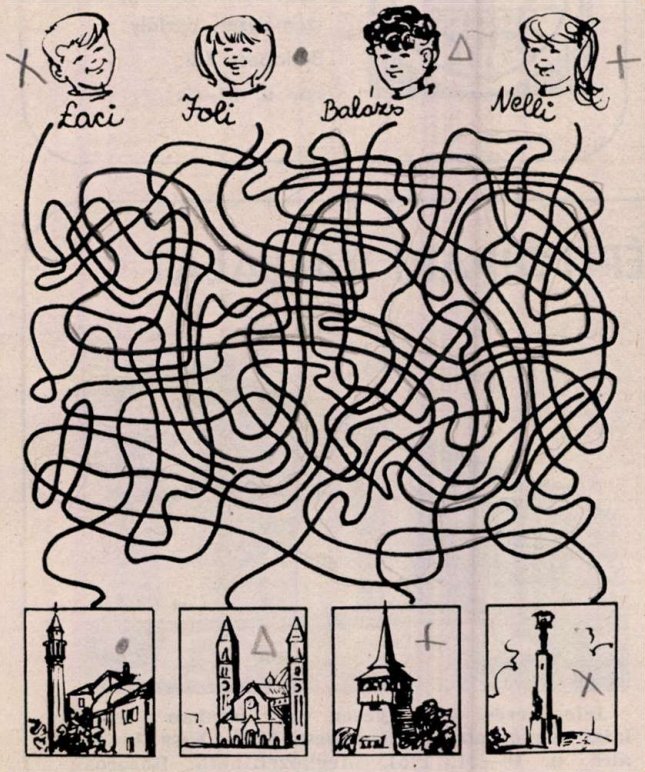

KI HONNAN JÖTT? A kusza vonalak segítségével megtudhatod, hogy a négy küldött közül ki jött Pécsről, Szegedről, Miskolcról és Budapestről.

NINCS A TÉRKÉPEN. Hajdú megye térképéről két helységnevet elhagytunk. Az egyik arról nevezetes, hogy hosszú időn át volt a hajdúkapitányok székhelye. A másik helységben született a magyar parasztság életének egyik legjobb ismerője: Veres Péter.

A 33. SZÁM MEGFEJTÉSEI

Keresztrejtvény: Csepel Művek, Dunai, Chinoin, Tiszai, Egyesült Izzó. **Az ábra:** 924:21=44 26+40=66 950—840= = **110. Öt sisak:** A és E. **Ismerd fel:** okapi, kanalas gém, oroszlán, kenguru, gepárd, láma. **Az útvesztő:** C. A vagy B: A. **Csak ránézéssel:** 4. **Hány különbség:** 6. **Betűrejtvény:** Keresztrejtvény, Bánk Bán, Vésnök, Sósperec. **Melyik a...** D, B, A—C. **Találd ki:** Cilikém, olyan sikeres volt a tábori „fogyókúrám", hogy öt kilót híztam! Szia Csöpi.

MŰSZAKI PÁLYÁRA KÉSZÜLŐ FIÚK!

Jelentkezzetek **VILLANYSZERELŐ** szakmunkás tanulónak. Vár benneteket a **VILLANYSZERELŐIPARI VÁLLALAT** Beiskolázási helyeink: Budapest, Miskolc, Dunaújváros, Székesfehérvár, Tatabánya, Győr, Ózd, Debrecen, Pécs.
Bicskén **SZERKEZETLAKATOS** és **ELEKTROLAKATOS** tanulókat képezünk ki.
A vidékiek részére Budapesten korszerű tanulóotthoni elhelyezést biztosítunk havi 120,– Ft-ért.
Oktatásunk emeltszintű. Utána lehetőség adódik a továbbtanulásra.
A tanulmányi ösztöndíjon felül a villanyszerelő és elektrolakatos tanulóknak havi 250,– Ft, a szerkezetlakatos tanulóknak havi 500,– Ft társadalmi ösztöndíjat fizetünk.
A tanulmányi idő utolsó félévében teljesítménybérben dolgoztok.

Jelentkezés:
VILLANYSZERELŐIPARI VÁLLALAT
Oktatási Osztály
1075 Budapest,
Síp u. 23.

vagy az illetékes szakmunkásképző intézetnél (ez esetben kérjük felírni a jelentkezési lapra a „VIV előjegyzéssel" szöveget).

GYERE AZ ANGYALFÖLDI SZÖVŐGYÁRBA!

1980/81-es tanévre a 14. életévet betöltött és általános iskolát végzett LÁNYOKAT **szövőnek,** FIÚKAT **villanyszerelő, forgácsoló, szerkezeti lakatos szakmákra beiskolázunk szakmunkástanulónak.**

Tanulmányi idő 3 év.

Juttatások: 500 Ft társadalmi, ezen kívül az iskolai eredménytől függően 410–620 Ft tanulmányi ösztöndíj. Ingyenes munkaruha. Elhelyezés kollégiumban. Az üzemi gyakorlat idején a gyárban 3 Ft-ért ebédet adunk. Évente egyszer kedvezményes vásárlás a vállalat termékeiből.

Szakmunkásvizsga letétele után **a kereseti lehetőség szövő munkakörben 5% szakmunkáspótlékkal 2800–4000 Ft.** A többi munkakörben bérbesorolási kategóriától függően alakul a kereset.

A továbbtanulást támogatjuk.

Jelentkezni lehet személyesen, szombat kivételével bármely munkanapon 8–15 óráig.

Levélre részletes tájékoztatást küldünk
Cím: PATEX
Angyalföldi Szövőgyár
személyzeti osztály
Budapest XIII.,
Fáy u. 81–83.

PEST MEGYEI ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT

Általános iskolát végzett fiúk jelentkezését várja az 1980—81-es tanévre: **villanyszerelő, fapadlózó és műanyagburkoló, ács-állványozó, központifűtés-szerelő, víz- és gázvezeték-szerelő, szobafestő és mázoló (tapétázó), kőműves, épületasztalos, üvegező, vasbetonkészítő, műkőkészítő, bádogos, építőgépszerelő, motorszerelő, épületburkoló, vas- és fémszerkezeti lakatos** szakmunkástanulónak.

Vidéki fiatalok részére a tanácsok irányítása alá tartozó kollégiumban elhelyezést, valamint teljes ellátást biztosítunk. A tanulóknak ösztöndíjat, s III. évben teljesítménybérezési lehetőséget, valamint a rendeletekben előírtaknak megfelelően, társadalmi szerződéses ösztöndíjat nyújt a vállalat. Fentieken kívül a vas- és fémszerkezet-lakatos szakmában havonta 500,— Ft társadalmi ösztöndíjat, díjmentes autóbuszbérletet, valamint az I. évfolyamon étkezést térítésmentesen ad a vállalat.

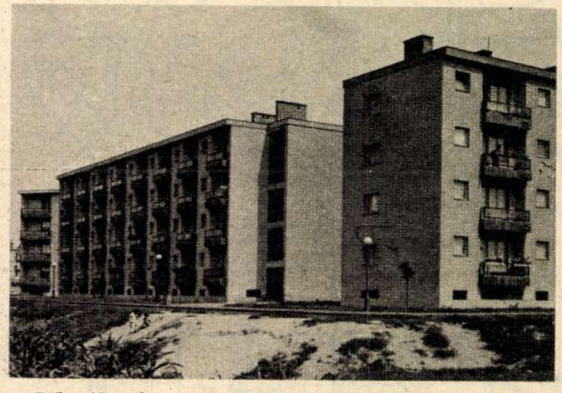

Jelentkezés: személyesen vagy írásban a vállalat szakoktatásán, Budapest XXI., Kiss János altb. u. 19—21. 1751. Megközelíthető: Boráros tértől gyorsvasúttal a második megálló.

PÁLYAVÁLASZTÁSODBAN TANÁCSTALAN VAGY?

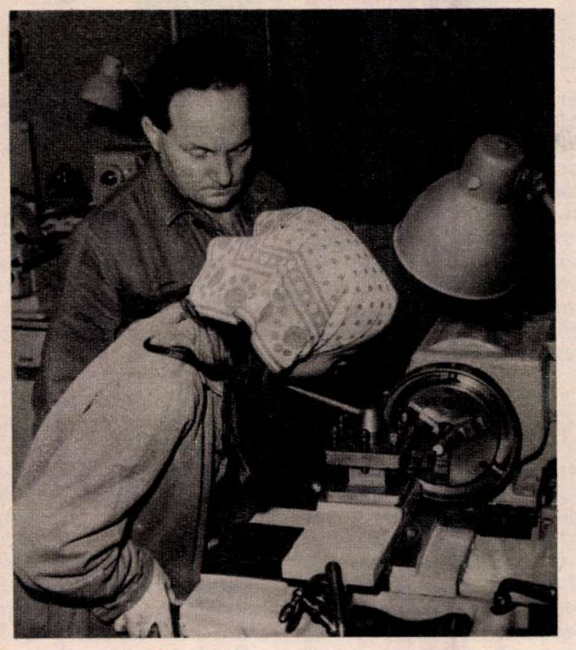

Vár az izzósok nagy családja! Beiskolázunk elsősorban: esztergályos, szerszámkészítő, gépszerelő, szerkezetlakatos, mechanikai műszerész, villanyszerelő, szobafestő és mázoló szakmába. A tanulás ideje alatt a tanulmányi ösztöndíjon felül szerződéskötés esetén, társadalmi ösztöndíjat folyósítunk. Változatos sportolási lehetőségek a Vasas Izzó Sportkörben!

CÍMÜNK: Egyesült Izzólámpa és Villamossági RT. személyzeti és oktatási főosztály, szakosítási osztálya Budapest IV., Váci út 77. — 1340 Telefon: 692-800/19-16.

BARÁTI JÓ TANÁCS

Ahogy közeledik a döntés pillanata az iskolában és otthon egyre többször teszik fel a kérdést – Hogyan tovább? –. Nem kell szégyellni, hogy még nem ismeritek, milyen szakmák vannak, mi a munkafeladat az egyes szakmákban.

A szakma választásánál nem elég a jóbarát hívó szava, mindenkinek saját magának kell megismerkednie a választott szakmával, hogy az adottságainak, tehetségének megfelelő legyen. Természetesen az ismeretlenség homályában nehéz megtalálni a helyes utat, ezért sietünk segítségetekre . . .

PÁLYAKEZDŐ FIATALOK!

Bátran keressétek fel a BKV Pályaválasztási Tanácsadóját, ha nem tudjátok kiválasztani a szakmák sokaságából a legmegfelelőbbet.

A következő szakmákban felvételre jelentkezhettek:

- vasútijármű-szerelő
- villamosjármű-szerelő
- autószerelő
- villanyszerelő
- felvonószerelő
- csőszerelő
- géplakatos
- villamos-gépszerelő
- karosszérialakatos
- szerkezeti lakatos
- kőműves
- szobafestő
- fényező-mázoló
- ács-állványozó
- gépi forgácsoló
- asztalos

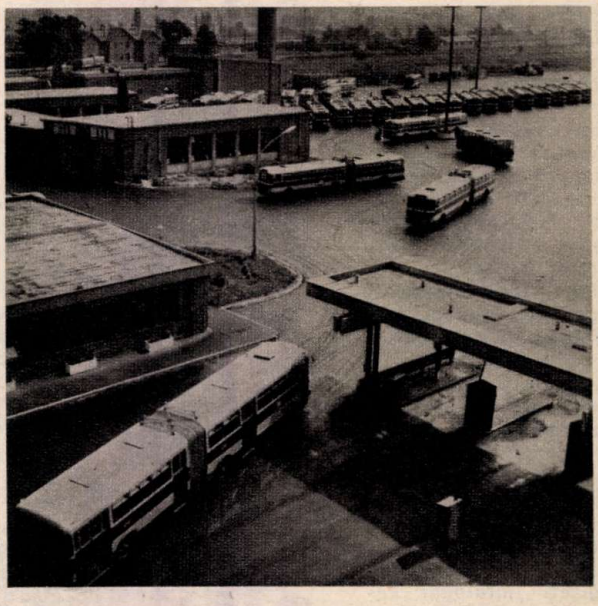

SZAKMUNKÁSKÉPZÉS
BKV

Címünk a következő
Budapesti Közlekedési Vállalat
Szakmunkásképző Osztály
Farkas István
Pályaválasztási előadó
1115 Budapest
XI., Bartók Béla út 133.
Telefon: 422-130/1443 mellék

Hahóka

Sajnos bevettem azt a maszlagot, írja Magilla Endre — hogy barátok között nincs helye a köntörfalazásnak, és őszintén megmondtam Neander Lalinak, hogy hozzá képest egy kéthetes pigmeus a matematikai tudományok doktora. Erre szájon vágott. Körülbelül tízpercnyi parázs verekedés után döntetlenben egyeztünk meg, de én érzem, hogy barátságunk kobaltkék egén megjelent az első felleg.

Ez így van rendjén, kedves Endre. Mert vagy igaz volt kétségkívül frappáns bírálatod Neander Lali szellemi képességeit illetően és akkor a frász barátkozzon Neander Lalival, vagy nem volt igaz, tehát egy hazudós fráter vagy. Márpedig a frász barátkozzon egy hazudós fráterrel. Úgyhogy barátságotoknak nem jósolunk túl nagy jövőt, ámbár volt már arra is példa, hogy tízpercnyi parázs verekedés egy életre szóló dédelgetett emléke maradt két embernek...

*

Kopár Nándi írja Bernáthegyről:

— Mindenképpen túlzás lenne azt állítani, hogy a bizonyítványom tiszta kitűnő lesz. Sőt, ha egészen pontosan akarok fogalmazni, akkor azt kell mondanom, hogy a tantárgyak jelentős részéből bukásra állok, és ezért nem fogom megkapni a bringát. Természetesen az lesz a legjobb, ha világgá megyek, csak még nem tudom, hogyan fogjak hozzá. Ehhez kérem segítségüket!

Óva intjük kedves bernáthegyi levélírónkat attól, hogy szándékát megvalósítsa. Ma már sehol a világon nem vesznek fel vándorlegényt nyolc osztály nélkül. Táltos-abrakolónak, vagy pláne csillagszemű juhásznak pedig kifejezetten érettségizett fiatalokat keresnek. Az elkeseredésre egyébként semmi ok. Iparunk évről évre jobb minőségű kerékpárokat gyárt, dőreség lenne tehát az idei, gyengébb minőségűhöz ragaszkodni! (Ez a tanács egyébként jövőre is érvényes!)

Padlizsán Olívia Szagosbükkönyből kérdezi:

— Mi lesz velem? Rohamosan közeledik az évzáró ünnepély, és nincs mit felvennem. Bárkihez fordulok tanácsért, meg nem értés, közöny és rosszalló fejcsóválás az osztályrészem. Merthogy van körülbelül hetvenhét ruhám. Nagyon jó! Csupa értéktelen tucatholmi, amiket bárki megvásárolhat az üzletekben. Rozsdás kések marcangolnák a lelkemet, ha véletlenül valakivel egyforma ruhában jelennék meg...

Bizony kemény gondok ezek. Annál is inkább, mert a megfelelő ruha kiválasztásához még számtalan körülményt mérlegre kell tenni. Például: napos, vagy borús idő várható? Ha napos, akkor lesz-e napfolttevékenység? Ha borús, akkor lila, fekete, vagy szürke felhőkre kell-e számítani? Az ünnepség időpontjában milyenek a fénytörési viszonyok?... És így tovább. Mindenesetre ajánlunk egy otthon is elkészíthető kollekciót, amelyet egészen biztosan senki sem fog viselni. Pasztellszínű bőrkalap, apró szekundákkal. Visszafogott színű futballdressz, lúdbőr mellénnyel. Egyrészes, zsenírozott szoknya, tarka hózentrágerral. Puhafa retikül, nyomasztó színű könnyűlovassági csizma. Még csak annyit: ha beöltöztél, küldj fényképet magadról, mert szeretnénk másnak is örömet szerezni...

*

Garzó István Pálpusztáról küldött panaszos levelet:

— Nem élet az élet! — írja. — Községünk vadonatúj uszodát kapott. A létesítmény látszólag kifogástalan, ám van egy rejtett, megdöbbentő hibája. A medencében levő víz fajsúlya bosszantóan kicsi, minduntalan el lehet merülni benne. Hát hogyan üdüljön fel ilyen körülmények között a tanulásban megfáradt gyermek...?

Annyit elöljáróban is leszögezhetünk, hogy fel a fejjel! Egyrészt a víz alatt táncoló fények csodálatos látványt nyújtanak, másrészt semmihez sem hasonlítható csend veszi körül megfáradt idegeidet ott lenn, a mélyben. Egy idő múlva természetesen fellépnek bizonyos légzési nehézségek, amelyek zavaróan hatnak a szépség élvezetére. Amennyiben mégis ragaszkodsz ahhoz a megcsontosodott szokásodhoz, hogy időnként levegőt vegyél, két dolgot ajánlunk. 1. Amikor az úszómester másfelé néz, ácsolj tutajt, bonts vitorlát, és így strandolj. 2. Ha figyelmesen szemlélődsz, észreveheted, hogy a többiek sajátságos mozdulatokat tesznek a vízben, és emiatt a felszínen maradnak. Utánozd őket! De ebben az esetben feltétlenül várd meg, míg arra néz az úszómester...

*

Santung Emma napjai is keserűen telnek. Ezt írja:

— Berettyó bácsiéknál nyaraltam Pászkán. Mit Pászkán?! A mesék birodalmában!... Pitymallatkor a gülümadarak dalára ébredtem, aztán fújó paripákkal és tarka tehénkékkel futottam versenyt a kristályos vizű patakhoz, a pázsit eleven szőnyegén, miközben kötekedve kiáltoztak utánunk a kacsák, meg a hófehér libák. Délután a disznó vidám és csacska csámcsogását hallgattam, este pedig szólt a kolomp, és a távolból még a kutyák vonítása is simogató altatónak tűnt... És most vége! Igen, ott boldog voltam az ennivaló állatok körében. Nem, ne is vigasztaljanak, csak egy fiatal élet zsákutcáját akartam ábrázolni...

Nem azért, de mi még erre is tudunk megoldást. Utazz vissza — ha csak egyetlen napra is — ebbe a mesék birodalmába. És mondd a Berettyó bácsinak, hogy ő csak pipázgasson nyugodtan, te majd elvégzed, amit kell, majd foglalkozol ezekkel az ennivaló állatokkal. Meglátod, amíg élnek, nem is olyan ennivalóak...

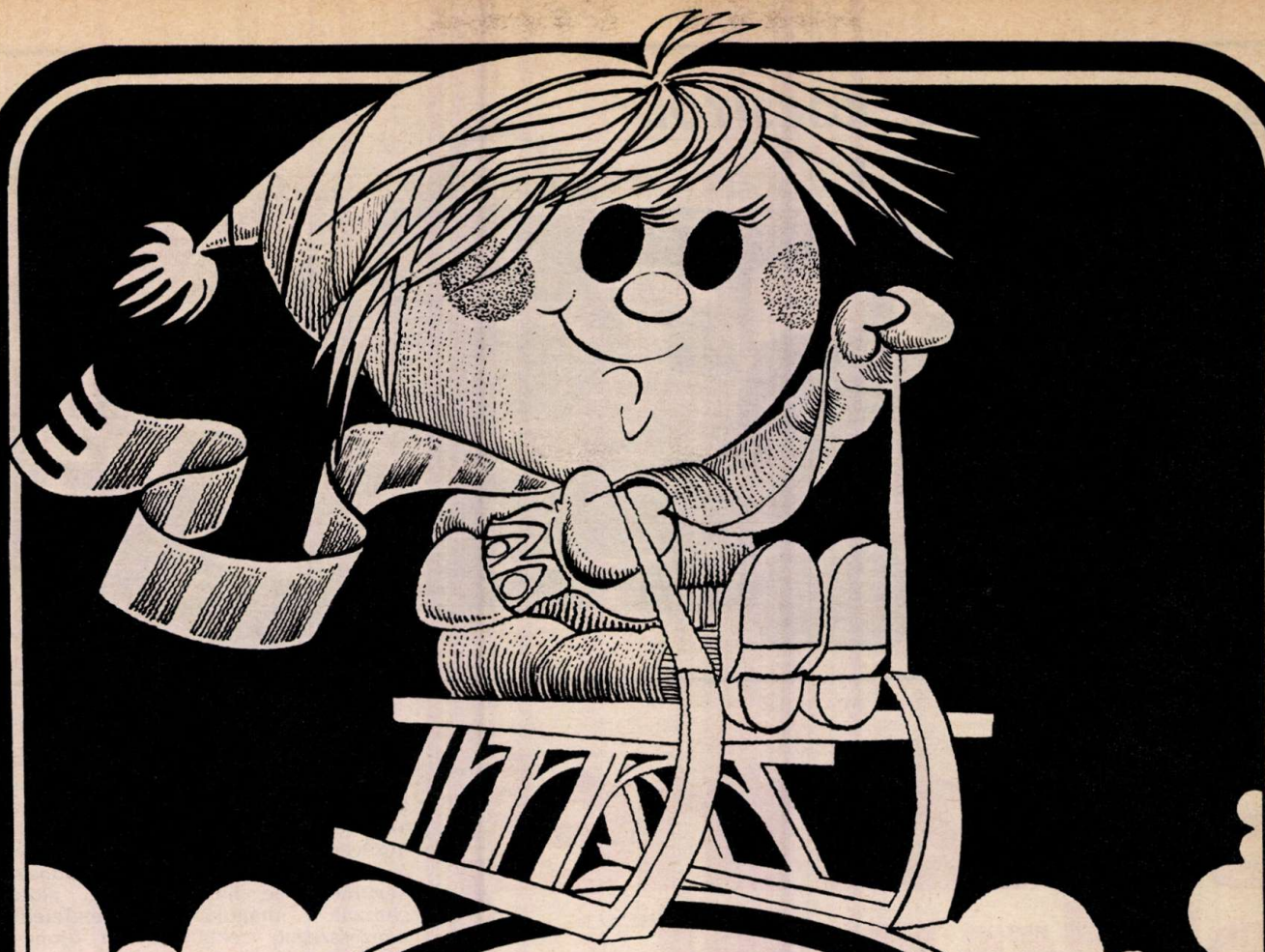

SPORTOLJ TÉLEN IS!

Keresd kölcsönző helyeinket.
Síléc, szánkó, síszánkó kölcsönözhető kedvezményes áron.

Budapest VIII., József krt. 71-73.
Pécs, Siklósi városrész, Sarohin tábornok u. 25.
Bánkút, Erdészház
Bükkszentkereszt, Bem u. 25.
Békéscsaba, Tanácsköztársaság útja 23.

IFJÚSÁGI TURISZTIKAI KÖLCSÖNZŐ SZOLGÁLAT

EZERMESTER ÉS ÚTTÁRSA BOLT

A „LÓ NÉLKÜLI KOCSITÓL" A FORMA I-IG (8.)

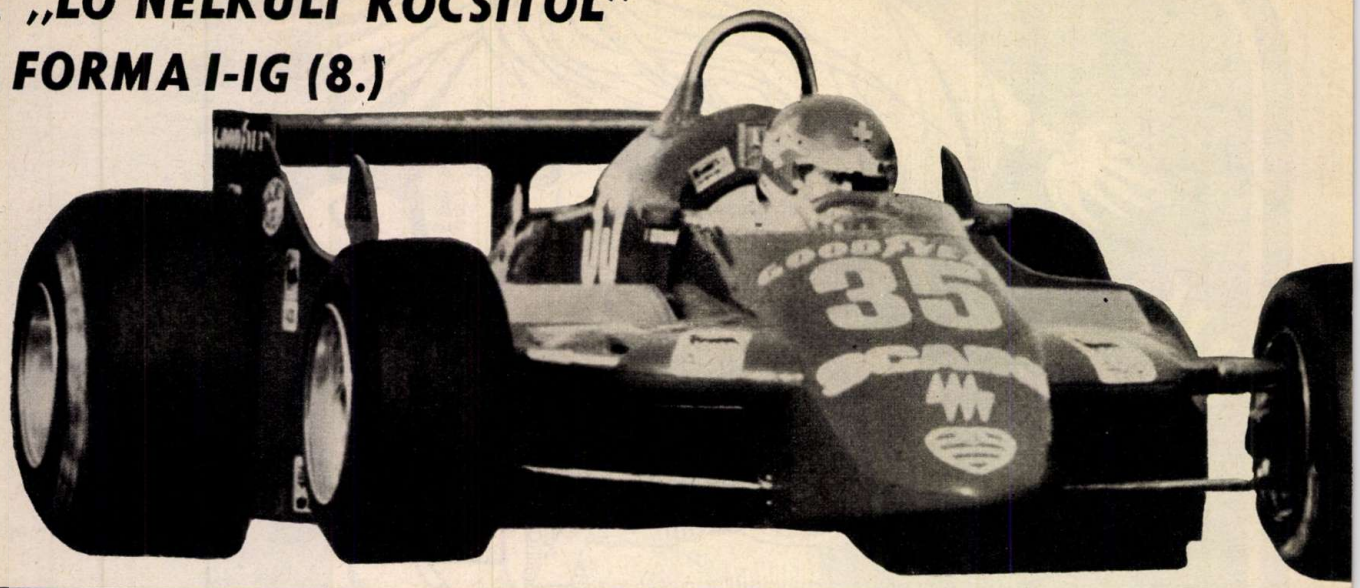

Benzinnel, akkuval vagy..?

Az autót ma már nem tekinthetjük egyszerűen technikai találmánynak, hiszen jócskán átalakította életünket. Gondoljuk meg; a világ ipari termelésének negyven százaléka szolgálja az autógyártást. A gépkocsi rohamos fejlődésében, tökéletesítésében, térhódításában a versenyek játszották a főszerepet. Az autózás története nem más, mint versenyek története.

Az autósport temérdek pénzbe kerül. Sokat költenek rá az áruikat reklámozni kívánó gyárak és cégek. A reklám nagy hatású: a világbajnoki futamot például Finnországban félmillió ember nézte meg. Egy-egy világbajnoki Forma I-es futamnak a helyszínén mintegy kétszázezer, a tévéadásnak több millió nézője van, akik megismerkednek a Marlboroval, a Martinivel, a Valvolinnal, a Tissot órával és ezernyi más cikkel, a parfümtől a napszemüvegig

A legtöbb pénzt a nagy autógyárak adják. Hogy mennyit? Egyetlen turbo Porsche, amely a márka világbajnokságon indul, ma mintegy félmillió nyugatnémet márkába kerül. Egy Forma I-es gép motorja negyvenezer dollár, egy Hewiland sebességváltó négyezer-ötszáz. Annyiba kerül, mint egy jó utcai autó.

ÜTÉSBIZTOS ÜZEMANYAGTARTÁLY

A Forma I egyébként csak jobban szervezett versenyprogramjával és nagyobb propagandájával emelkedik ki a versenyek közül. Éppen a nagy-nagy pénzek akadályozzák meg, hogy a Forma I valóban az autóversenyzés csúcsa legyen. Ide azonban nem mindig a legjobbak kerülnek be, hanem azok, akik „hozzák" magukkal a megfelelő pénzösszeget, reklámot. Az újoncnak ugyanis meg kell vásárolnia a helyét valamelyik csapatban. Niki Lauda annak idején a saját életbiztosítását csapta zálogba, és az érte kapott hetvenezer nyugatnémet márkát fizette be a March csapatnak. És a nyereségeiből fizette a nagy összegű életbiztosítás részleteit. Neki sikerült. De ha nem nyer elégszer?

Így azután a Forma II-es Európa-bajnokságban több, a jó Forma I-es mércét elérő vezető versenyez, míg náluk gyengébbek, de tehetősebbek a világbajnoki mezőnyben köröznek. A Forma I-et ezért is nevezik sokan és sokhelyütt cirkusznak, amelyben a különböző „istállók" versenyzői, gépei vetélkednek. A jelenlegi „egyes számú szabály" azt írja elő: „A motor három, vagy másfél literes, legfeljebb tizenkét hengeres. A kocsi minimális súlya 575 kg. Ütésbiztos üzemanyagtartály, a karosszéria 140 centiméternél szélesebb nem lehet..." és még több tucat aprólékos, pontos előírás.

Ezzel a Forma I-es versenyautó, bár motorja 500 lóerős, sebessége 300 km/óra körüli, nem a legnagyobb és leggyorsabb versenyautó. A márka világbajnokság ötliteresei, vagy az indianapolisi versenygépek erősebbek és gyorsabbak is nála. A verseny feltételei sem a legszigorúbbak: egy-egy futam távja 300 kilométer körüli, míg az indianapolisi pálya 800 km hosszú.

A Forma I-ben a leghíresebb motor (ezzel épül a legtöbb versenygép) a Ford Cosworth 8 hengeres V elrendezésű motorja. Mike COStin és Keith DuckWORTH tervezte, és

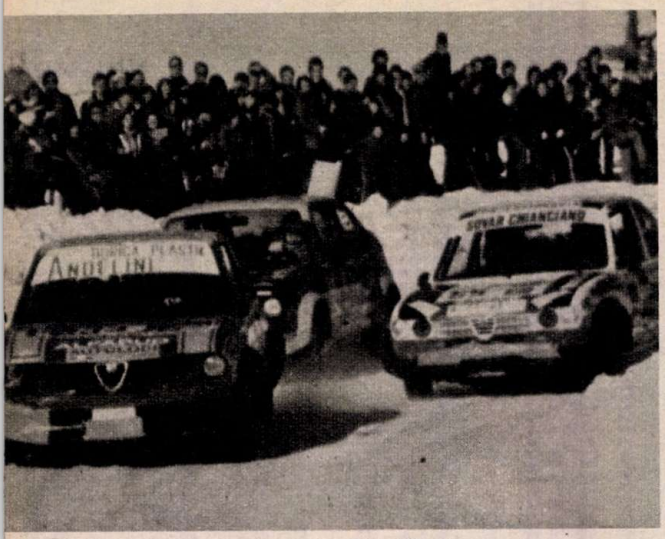

Sok nézőt vonzanak a téli ralik is

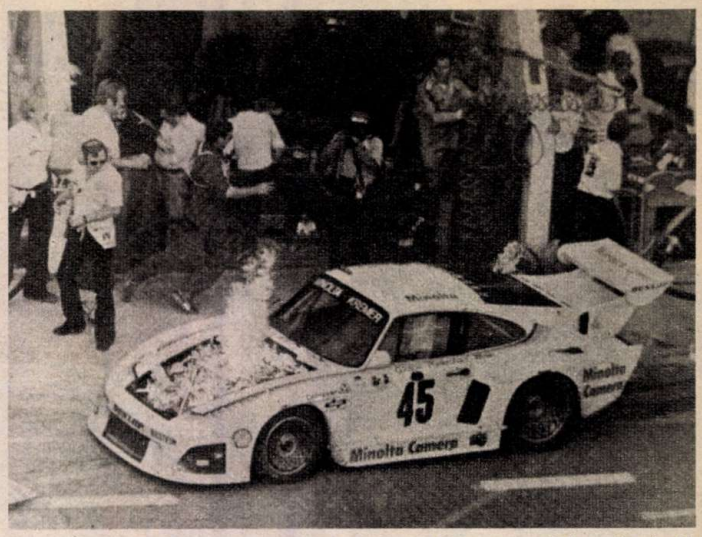

Sajnos, a veszély is az autóversenyzéshez tartozik

tízezer fordulatnál 420 lóerőt teljesített születésekor, 1966-ban. Most körülbelül 480 lóerős.

KÖTELEZŐ FOGYASZTÁST!

A Ferrari kocsik tizenkéthengeres, 500 lőerős boxermotorral mennek. Az Alfa-gyár régebben boxer motort épített, most V motort tett az Alfa-Alfába. A legerősebb motort a Renault építette, másfél literes, turbo feltöltős és 520 lóerős. Ezek ma a legjelentősebb motorok. A versenygépek készítésénél „repülőgép-építési" gyakorlat érvényesül, amit Colin Chapman honosított meg. Régebben csővázas karosszéria hordta a motort és a versenyzőt, Ma szegecselt, lemezből készült szekrényre kerülnek a szerelvények.

Az autóversenyzésnek sokféle válfaja van. A legjelentősebbek talán: a márka világbajnokság, amelyen a szabadon épített Grand Tourismo (GT) autók és további kategóriák, például kétüléses versenygépek vesznek részt. Az autósport a világon az egyik legnépszerűbb sport. Százezrek, milliók érdeklődnek utána. Az autóval együtt növünk fel, részévé vált az életünknek. De vajon mi lesz vele?

Az olajválság nem kerüli el az autóversenyt, és a civil autózást sem. Még akkor sem, ha tudjuk: a világ összes olajfelhasználásának csak mintegy húsz százalékát fogyasztja el a benzin és a dízelmotor, s ennek a húsz százaléknak is egy részét a közúti forgalom. A jövő azonban mindenképpen gondolkodásra készteti az embereket. Keith Duckworth már régen javasolta, hogy a motorok teljesítményét ne az üzemanyagfogyasztás növelése árán fokozzák. Ellenkezőleg: szabjanak meg egy alacsony, kötelező fogyasztást a Forma I-es gépeknél, és emellett próbáljanak minél gyorsabb autókat építeni! Szó van ezen kívül a világbajnoki futamok távjának a rövidítéséről és még sok. takarékossági intézkedésről.

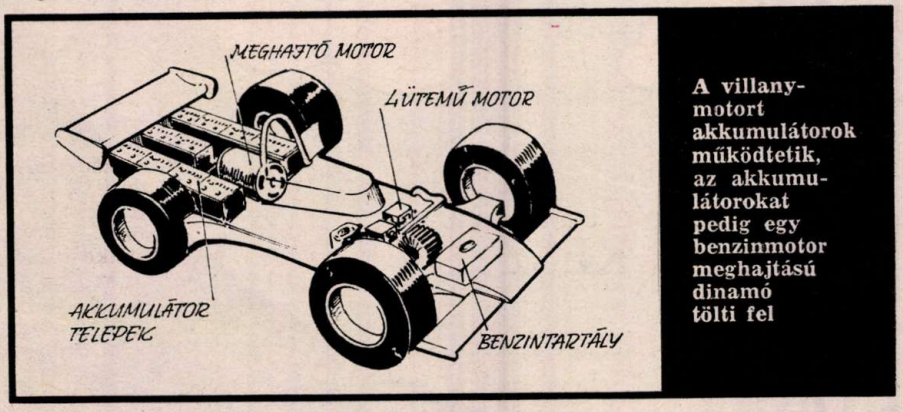

A villanymotort akkumulátorok működtetik, az akkumulátorokat pedig egy benzinmotor meghajtású dinamó tölti fel

A világ egyik legnépszerűbb sportága

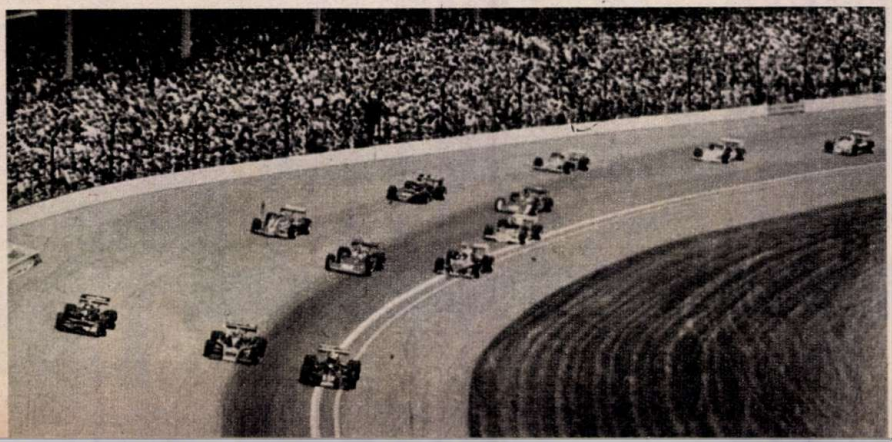

OLCSÓN KAPHATÓ

Gary Walters mérnök már tavaly megtervezett és állítólag el is készített egy elektromos meghajtású versenyautót Indianapolisra. A dolog lényege: akkumulátorok működtetik a versenyautót hajtó villanymotort, az akkumulátorokat pedig menet közben tölti egy dinamó, amelyet hat lóerős benzinmotor hajt.

Az autó, mint láttuk, születésekor sem csak benzinnel üzemelt. A benzint sokáig égőfejben elégették, és azzal fejlesztettek gőzt, ami azután a dugattyút mozgatta. Ma viszonylag olcsón kapható olyan szerkezet, amely minden különleges átalakítás nélkül alkalmassá teszi az utcai autókat a propán-bután gázzal való üzemelésre. Az elektromos autó soha nem szűnt meg létezni, és nem tudhatjuk, milyen energiaforrásé lesz a jövő.

(Vége)

Dávid Sándor

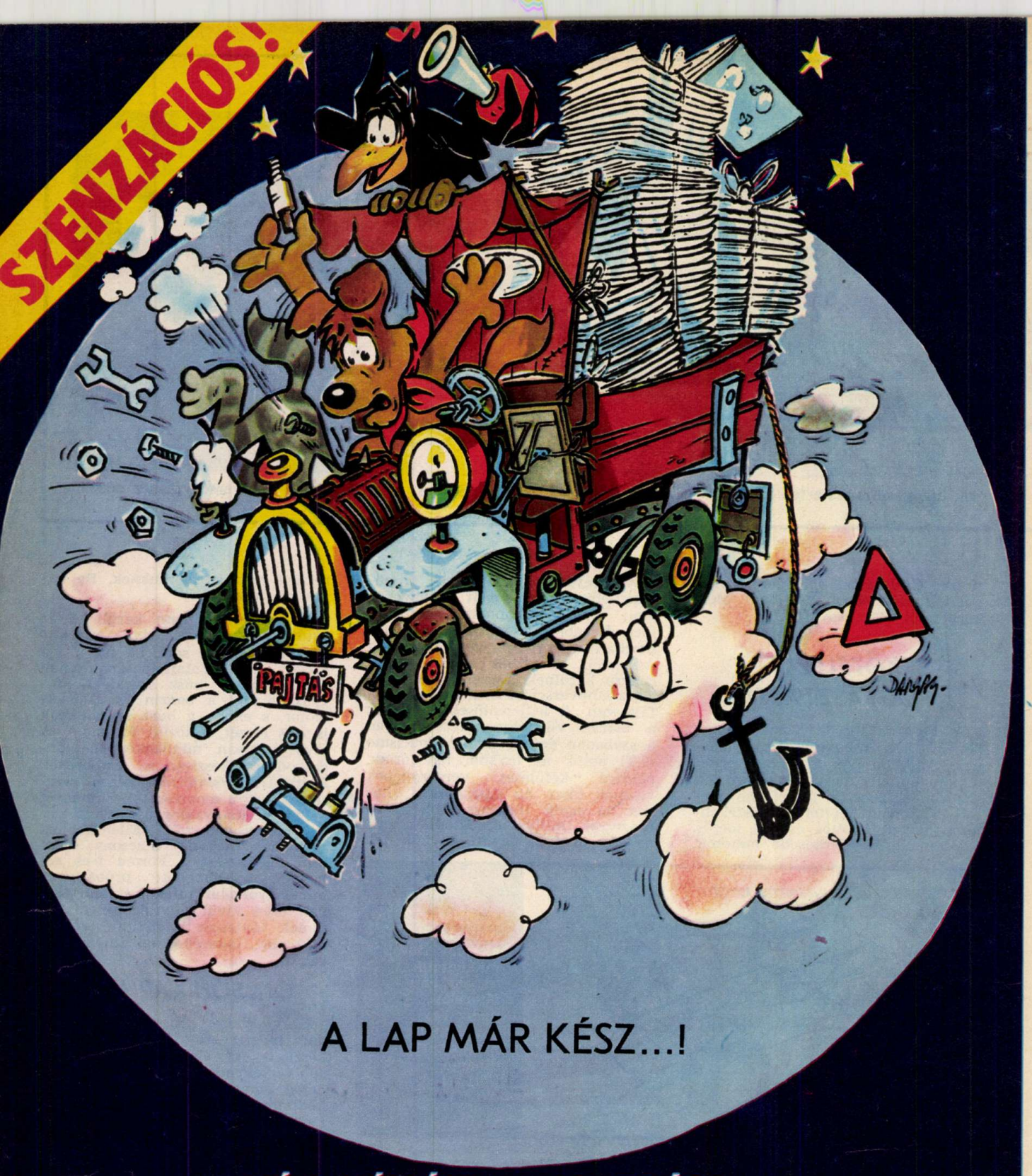

A LAP MÁR KÉSZ...!

MÉG NÉHÁNY ALKATRÉSZ...
ÉS SZÁGULDUNK AZ AJÁNDÉKKAL:

a karácsonyi dupla számmal!

MIT üzen a Pajtás?

JUHÁSZ IMRE, Budapest XXV., út 10. — 1172: Ahhoz, hogy operatőr lehess, majdan érettségi után(!) a Színház- és Filmművészeti Főiskola operatőr szakát kell elvégezned. Addig is keresd meg a hozzátok legközelebb levő fotószakkört, amely a Dózsa György Művelődési Otthonban (RKSZT Pesti út 113.) működik, s ahova felsőtagozatosok is járhatnak.

„DÖNTÉS" jelige: Azon még korai törni a fejed, hogy mi legyen az érettségi után. Szüleiddel egyetértve mi is azt javasoljuk, hogy gimnáziumba jelentkezz, és a négy év alatt bizonyára sikerül döntened a „hogyan tovább?" kérdésében.

SZALAI KLÁRA, Budapest, Füredi út 11/c. — 1144: Állategészségőröket az állategészségügyi szakközépiskolában képeznek, a hozzád legközelebb eső ilyen iskola a ceglédi Török János Állategészségügyi Szakközépiskola (Cegléd, Széchenyi út 16. — 2700). A felvételi elbeszélgetésen főként a biológia és kémia tudásotokat veszik figyelembe. Az érettségi bizonyítvány megszerzése után lehetőség van az elhelyezkedésre termelőszövetkezetekben, állatkórházakban, állategészségügyi állomásokon, oltóanyag és tápszerkészítő állomásokon.

MAGYAR ILDIKÓ, Budapest, Rákosliget, Algír út 43. — 1172: Az állatkertbe gondozónak csak 18 éven felülieket vesznek fel, s betanításukat ott házilag oldják meg. Lányokat csak a kisebb állatok (rágcsálók, madarak, rovarok) mellé alkalmaznak, a felvételhez már általános iskolai végzettség is elegendő.

KOSZTA ÁGNES, Kétegyháza, Toldi u. 134. — 5741: Azt írod, énekes szeretnél lenni, de a hangod elég mély. Ha énekkaros vagy, bizonyára ti is énekeltek többszólamú dalokat, és a hivatásos énekesek hangja is különböző hangfekvésű; van alt, szoprán, mezzoszoprán stb. Tehát a mély hangod nem akadály, jelentkezz valamelyik környékbeli zeneiskolába, majd a zeneakadémián válhatsz „igazi" énekessé.

NAGY EMMA, Budapest, Párisi utca 1. — 1052: A fényképészet divatos, közkedvelt szakma. Érettségihez kötött, ezért előbb válassz ki egy középiskolát, s annak elvégzése után jelentkezz a kétéves szakközépiskolába (5. sz. Dési Huber István Szakmunkásképző Intézet). E foglalkozásnak több ága van: reprodukciók készítése, tudományos dokumentációk (kőzetek, növények, állatok stb.) felvétele, mikro-, légi vagy csillagászati fényképezés, fotóriporteri munka, műtermi fotózás, reklámfotózás stb.

Már most elkezdheted a felkészülést a szakmára. Javaslom, hogy vegyél részt egy fotószakkör munkájában (iskolában, úttörőházban, vagy valamelyik művelődési házban), minél többet fotózzál.

PETE JUDIT, Palotás, Ady Endre út 4. — 3042: Légikísérő szeretnél lenni? Nem csoda, hogy különösen a lányok körében nagyon népszerű ez a szakma, hiszen vonzó, izgalmas dolog a repülés, a világjárás. E foglalkozáshoz szintén szükséges az érettségi, s legalább egy idegen nyelvből (orosz, angol vagy német) középfokú nyelvvizsga. Feltétel még a jó megjelenés, kitűnő egészségi állapot és a szép magyar beszéd. Szemüveget vagy kontaktlencsét viselőket nem vesznek fel.

JÓJÁRT MÁRIA, Kistelek, Damjanich út 15. — 6760: A sportriporteri pályához hosszú út vezet. Feltételei: először is érettségizned kell hozzá, majd diplomát szerezni, s ezután el kell végezni az újságíróiskolát. S természetesen alapkövetelmény a sportban való tájékozottság, a jó beszéd- és íráskészség.

Egyelőre tehát a középiskola kiválasztásán törd a fejed, és rendszeresen kísérd figyelemmel a sportvilág eseményeit. A sportriporterek kevés kivétellel maguk is aktívan sportoltak, illetve sportolnak, így „belülről" lehet igazán megismerni az egyes sportágakat.

ÉLŐ TÖPRENGŐ

November közepén rendezték meg Tolnában a „Könyv és Sajtó" hetét, melynek keretében megyeszerte vetélkedősorozatot tartottak „Könyv és ifjúság" címmel; tizenhárom ifjúsági- és gyermeklap munkatársai sajtóankétokon találkoztak olvasóikkal; könyvárusító akciókat indítottak üzemekben, gyárakban, s a résztvevők megtekinthették az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat kiállítását a dombóvári művelődési központban. Több mint ezer fiatal vett részt a különböző eseményeken. Szerkesztőségünk képviselői Pakson és Dombóváron találkoztak a mindkét helyen szép számmal megjelent úttörőkkel. Válaszoltak kérdéseikre és a gyerekek örömmel vettek részt a megelevenedett Töprengő tréfás vetélkedőn.

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő:
SOMOS ÁGNES

Főszerkesztő-helyettes:
FÜLEKI JÁNOS

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat

Felelős kiadó:
DR. PETRUS GYÖRGY igazgató

Szerkesztőség: Budapest, Jászai Mari tér 5. 1397

Telefon: 321-987
321-988
321-989

Postafiók:
Bp. 62. Pf. 508. 1397

Kiadóhivatal:
Budapest, Révay u. 16. 1965
Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.

Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkézbesítő postahivataloknál, a kézbesítőknél és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI Budapest, József nádor tér 1. 1900) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.

Előfizetési díj:
Egész évre 126 Ft
I. fél évre 70 Ft
II. fél évre 56 Ft

79.3321 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:
Soproni Béla vezérigazgató

HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 695

Olvasószerkesztő:
SZIGETI PIROSKA

Művészeti szerkesztő:
CZIFFERSZKY BÉLA
FORRAI JÁNOS

Tördelőszerkesztő:
PORKOLÁB CSABA

VII. ORSZÁGOS ÚTTÖRŐPARLAMENT DEBRECEN

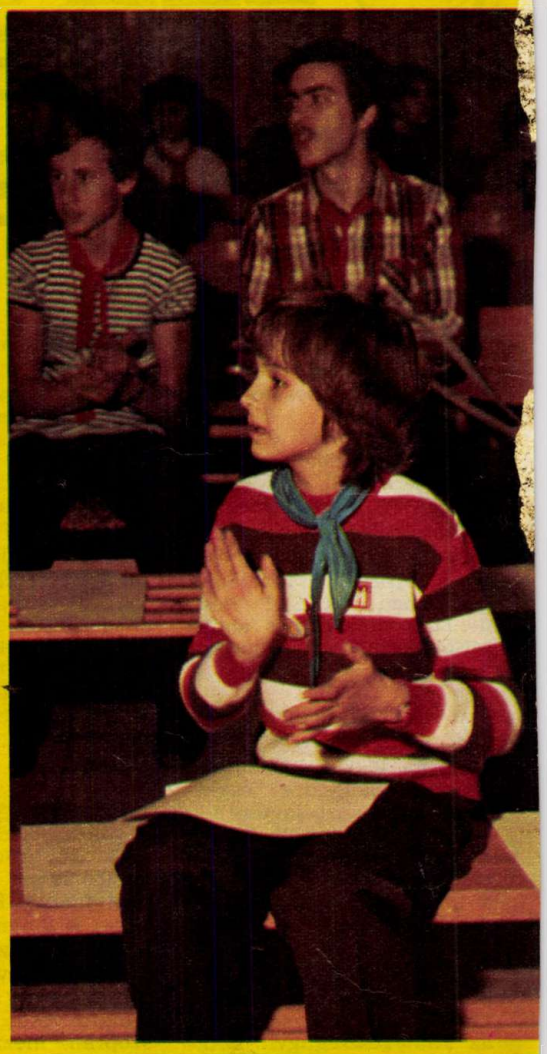

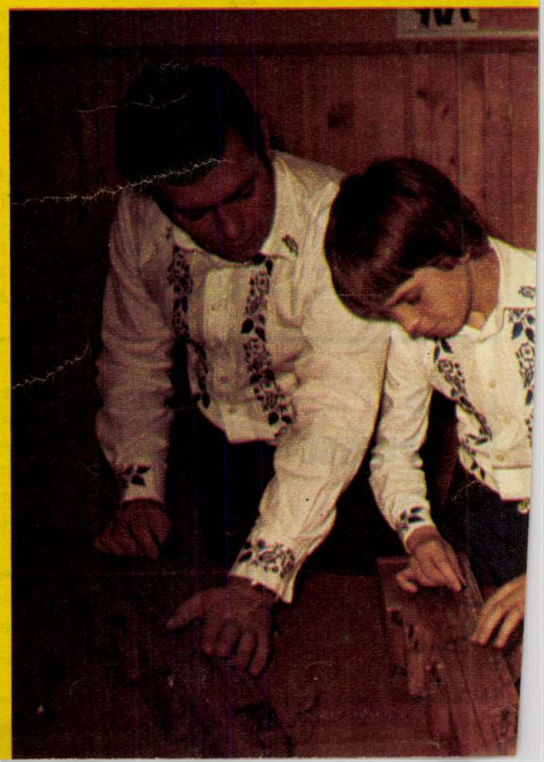

79/38-39
XXXIV. ÉVF. • 1979. DEC. 20. • ÁRA: 7,— Ft
PAJTÁS

Mi terem a karácsonyfán?

Honnan a gombóc a torokban...?

Állunk a csillogó fa körül, és csodálkozva tapasztaljuk, hogy megszokott, jól bevált hányaveti stílusunkat, kényelmes flegmánkat e percben képtelenek vagyunk segítségül hívni.

No persze.

Hiszen hetek óta számoljuk a napokat, mennyit alszunk még az esztendő legbizsergetőbb estéjére várva? És hiába képzeljük el előre a sokszor látott képet, most itt, a feldíszített fenyő körül, a szokatlan, cirógató fények villogásában, a titokzatos ajándékcsomagokat fürkészve mégis úgy érezzük, hogy a meséknek talán legkedvesebb fejezete költözött a szobánkba...

És egy darabig senki sem mozdul. Az arcokon tétova mosoly, csak a szemek beszélnek. És mindannyian ugyanarra gondolunk: jó így...!

Aztán lassan oldódik a varázs, de ekkor újabb különös dolog történik. Kibontjuk a csomagokat, de alig-alig figyelünk rá, hogy mi van bennük. Inkább egymást figyeljük, egymás arcán próbáljuk tetten érni az örömöt. Mert lejártuk a lábunkat, kicsavartuk az agyunkat annak érdekében, hogy igazi meglepetést szerezhessünk, hogy teljesíthessük a ki sem mondott kívánságokat.

Vajon sikerült-e?...

Nem biztos. De mindenki meglepődik, mindenki nevet, mindenki örül. Mert mindenki tudja, hogy ezzel szerzi a többieknek a legnagyobb örömet.

Lám csak... a mesére immár semmi szükség. Hiszen bármilyen tarka, és látványos a díszlet, nem ettől szorul össze a torkunk, nem ez hámozza le rólunk jól bevált, hányaveti stílusunkat, kényelmes flegmánkat, dehogy. Hanem az alig tipegő kistestvér ujjongása, apu csodálkozóan elismerő hümmögése, anyu könnyes mosolya.

Egyszóval — rajtunk múlik az egész. És ez sokkal örvendetesebb minden mesénél, mert a „szeretet ünnepének" apró csodáját ezek szerint átélhetjük év közben többször is. Minek várnánk vele a következő karácsonyig?

Csak törődni kell egymás örömével. Éppúgy, mint azon a bizonyos estén. És szögezzük le gyorsan, nem arról van szó, hogy minden áldott napot ajándékparádéval kell zárnunk. Ha úgy tetszik, sokkal kevesebbről van szó, ha úgy tetszik — sokkal többről. Beszélgetnünk kell. Együtt kell nevetnünk és együtt kell döntenünk a legkényesebb kérdésekben is. *Meg kell ismerkednünk!* Tudnunk és éreznünk kell, hogy a „nincs más gondod, mint a tanulás!" kezdetű intelmek merőben hamisak. Emlékeznünk kell arra, hogy a tanuláson kívül azért létezik például sport, divat, szórakozás, mozgalmi élet, létezik barátság, és létezik szerelem, és ezeknek nem biztos, hogy minden pillanata tele van mókával, dallal, kacagással...

De nektek is tudnotok kell, hogy „a felnőtteknek persze könnyű, csak dirigálnak, ők meg azt csinálnak, amit akarnak!" kezdetű dohogásnak is nagyon kevés az alapja. Mert nem kaptunk problémamentes világot örökségbe a szüleinktől, mint ahogy — sajnos — mi sem tudunk ilyet hagyni rátok.

Persze azért megpróbáljuk, és ezzel egyben le is mondunk arról, hogy „azt csináljunk, amit akarunk".

*

Van éppen elég feladatunk, amit el *kell* végeznünk, úgyhogy egyébre nemigen jut idő...

Ám a becsülettel végzett munka egyenlővé tesz bennünket, és egyenlők között őszintébb a szó is. Így ismerhetjük meg egymást, így lesz *mindennap* szükségünk egymásra, és így tanuljuk meg igazán tisztelni is egymást.

És így fognak még szebben csillogni az elkövetkező karácsonyok...!

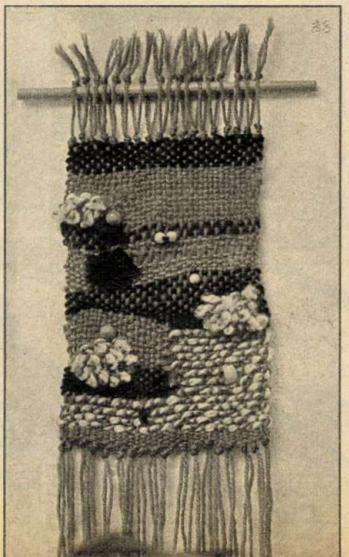

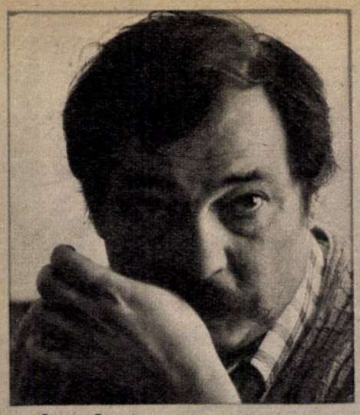

LÁZÁR ERVIN:

„Mindig is szerettem a gyerekeket, komolyan vettem a játékaikat, elhittem minden szavukat, az-az tiszta szívvel játszottam velük. De soha nem gondoltam arra, hogy mesét írjak. Egyszer azonban egy megtörtént eseményt sehogy sem tudtam papírra vetni, megpróbálkoztam a mese formával, és csodák-csodája, sikerült. Ez volt az első mesém, egy molnárról és a fiáról szólt.

Tizenöt éves koromig Alsórác-egrespusztán éltem. Tizenkét – nyolc-tíz tagú – család lakott itt, és szinte minden öreg mesélt. Emlékszem, borús, viharos estéken, az istállóban gyültünk össze. Ha a szél cimbalmozott a cserepeken, az idősebbek megszólaltak: „A szabatai gróf lova megint felettünk jár!" Ezt a mesét szerettem a legjobban. A története röviden a következő: volt a grófnak egy lova, amely mérhetetlenül utálta a gazdáját. A gróf naponta ezen a lovon lovagolt két órát. Egyszer végül a haragos állatnak sikerült úgy odavágnia a földhöz a grófot, hogy az nyomban szörnyethalt. Ám különös módon ettől a ló igen szomorú lett, borús, viharos időben a tetők fölött járva kereste a gazdáját.

Azt hiszem, a gyerekeket rettentően érdeklik a tragédiák, csakhogy ez az érdeklődés ártatlan, természetes és tiszta kíváncsiság. A „rossz" ember pedig nélkülözhetetlen, mert különben nincs konfliktus. Az viszont fontos, hogy a mese ne legyen ijesztő. A jó mese olyan, aminek a gyerekek örülnek. Úgy kell nekik írni, mint a felnőtteknek. Szeretettel. Nincs rosszabb annál, ha egy író nem szereti azokat, akiknek ír. És nem hiányozhat írói erényei közül a játékosság, a humorérzék sem. Emlékszem, Pécsett, még újságíró koromban, mindig ugyanazon az utcán mentem a szerkesztőségbe. Egy idő után észrevettem, hogy egy kisfiú figyeli reggeli utamat, később már köszöntünk is egymásnak, majd egyszercsak nekibátorodott és megszólított:

– Gyere, mutatok valamit.

Egy pajtához vonszolt, intett, hogy hajoljak közelebb hozzá, és a fülembe súgta:

– Látod?

– Igen – feleltem megilletődötten.

– Oroszlán – mondta a barátom –, kicsit nagyképű, de egészen rendes.

Attól kezdve, ha találkoztunk, soha nem mulasztottam el megtudakolni, hogy szolgál az oroszlán egészsége. Valószínűleg ekkor született meg Bruckner Siegfried, az oroszlán históriája. A gyerekeknek nagy a csodaigényük, számukra természetes, hogy az utcán szembejövő kutya egy szempillantás alatt átváltozhat öreganyóvá. Ami a mai gyerekek életét illeti, úgy vélem, ők már kialakították a maguk romantikáját, csak mi még nem tudunk róla."

Lázár Ervin szavait lejegyezte: Bőcs Ferenc.

DECEMBER TÁBORNOK

Jégkristálytű-borosta az arcán, deres halánték, sasorr, sastekintet. Zúzmara szállt a trónterem falára, amikor December tábornok beviharzott, pára csapódott a drágakövekre, megtompult az aranylemezek fénye.

— Győzelem! — rikoltott December tábornok, szájából kivillogtak a szép fehér, lapos fogak.

A trónszékhez lépett, teli tüdőből ráfújt, November tábornok maradványai fáradt pernyeként szétlebegtek, elenyésztek a semmibe.

December tábornok a trónra huppant — a királyi szék nagyot nyögött.

— Én vagyok a király — ordított December tábornok. Az alattvalók mélyen meghajoltak.

— Király vagyok! — ismételte December tábornok, s az alattvalókból halkan, sziszegve, mint a téli szél, elősustorgott: Éljen a király!

A terem kárpitjai mögül fagykígyók csusszantak elő, törékeny szárnyú didergések és vacogások lebegtek a mennyezet alatt.

— És most már soha többé... senkinek...! — mondta December tábornok. — Ez a trón már örökre az enyém!

Hahotázott.

Égdörgés decemberben? De furcsa.

A hang végighömpölygött a tájon, forgolódott a völgyekben, felágaskodott a hegycsúcsokon — aztán magába szívta a palaszürke ég.

De akkor egy icike-picike „jaj", sóhajnyi se, csak akkorka, mint egy pilleszárny moccanás. Aztán még egy, megint egy, és újra, újra.

— Támadnak — kiáltott rémülten az Első Ezredes. — Már elesett öt másodperc-katonám.

December tábornok felbődült a trónon, jégcsap szakálla nőtt.

— Egyetlen katonámat sem adom! Egyetlen másodpercemet sem! Minden erővel védekezni!

Az ablakhoz ugrott, végigtekintett glédába állított hadseregén.

— Nem adjuk meg magunkat!

— Hurrá! — zúgta a sereg, felemelt kezekkel vivátoztak a másodperc-hadosztályok, a perc-ezredek, az óra-századok és a napszakaszok. Hurrá!

A nagy zaj elnyelte a haldokló

LÁZÁR ERVIN
ÍRÁSA
GÖRÖG JÚLIA
RAJZA

másodperc-katonák kiáltásait.

December tábornok szeme végigpásztázta katonái fegyverzetét: a fagypikákat, zúzmaravetőket, hóvihartankokat, fényelhárítókat, jégpáncélosokat és széllökőket.

— Nem győzhetnek le — mormolta elégedetten.

Ekkor egy hangos jajkiáltás, a hadsereg elnémul, és végig a suttogás: Elesett az első nap. Ott elöl már bomlanak a sorok, hallatszik a fegyverek csettegése, süvítése, pattogása, rianások pendülnek.

— Elveszünk — siránkozik az Első Ezredes, már csont és bőr, félelem piroslik a szemében, menekülne, de December tábornok vállon ragadja, az első sorba löki.

— Harcolj, kutya, még nincs veszve semmi!

S az Első Ezredes ott, a sor elején, puff, elzuhan. Egy hét már hősi halott.

— Tovább! — rikkant December tábornok és csatasorba állnak a Második Ezredes katonái. Mintha most csitulna a harci zaj, csak kis jajok, csak apróka jajdulások.

— Ki törődik velük, kicsoda?! — üvölti December tábornok —, csak hulljatok másodpercek, adjátok értem a véretek, percek! Csak én maradjak meg! Ti se érdekeltek — vicsorogja az Ezredeseknek.

És ott kinn újra feldübörög a csata. Piff-paff, esnek el a napok, a hős csütörtökök, vakmerő szerdák és lánglelkű péntekek.

Reszket December tábornok, üvölt December tábornok, tombol December tábornok. Az utakat hó fújja be, elakadnak a vonatok, nyögnek a háztetők a fehér súly alatt.

— Nem adom meg magam — vicsorog December tábornok rongyos csizmában, széthasadt mentében.

Jég a bordája, jég a térde, jég a szíve. Jégtábornok.

Roszog a jég, csukladozik. Már csak egy napja van, egyetlenegy.

De mi ez? Az emberek táncolnak, jókedvűen járják az utcákat, fújják a trombitát.

— Mi ez? — kérdezi December tábornok, trónusára rogyva, már jártányi ereje sincsen.

— Téged búcsúztatnak — mondják az utolsó órák — és Január tábornokot köszöntik. Ő lesz az új király.

— Nem lehet — liheg December tábornok —, ez az én trónom. Markolná a karfát, de az erő már elcsorgott ujjaiból, csak ordítani tud még egy utolsót, azt is szánalmasan, egyre halkulón.

— Én December . . . ecember . . . cember . . . ember . . .

— Látod — súgja neki az utolsó perc —, ha ajándékba adtad volna a napokat, az órákat, a másodperceket. Ha szép hókristályokkal, vastag hóbundával, szánkózó gyerekekkel . . .

És meghal. Vele pusztul kínba dermedt királya is.

Hallottad, Január?

Puszi Marikának. Bolya néni nagy-nagy szeretettel foglalkozik nevelt gyermekeivel

Bíró Éva Pesten született, de Jászdózsán tanulta meg e gyönyörű szót: anya

Fájdalmas dolog, ha az embert kiskorában magára hagyják. És az is, ha az ikertestvéreket választják el egymástól. Pedig az ötödik osztályos Tóth Hannával jót akartak tenni, amikor egy olyan intézetbe vitték, ahol könnyebben tanulhat.

— Hanna még a testvérével, Erikával szemben is hátrányban volt. Ezért kellett elvinni őt. De amikor a jászdózsaiak megtudták, hogy a kislány az intézetben éjjel-nappal sír, összefogtak. Nevelőszülei ígéretet tettek, hogy többet foglalkoznak vele, a tanárok felajánlották, hogy különórákat adnak neki. A gyerekek pedig megfogadták, hogy felváltva segítik Hannát. Az én falum gyerekpárti. Nem a paprikájáról híres, mint például Kalocsa, és nem is a boráról, mint Tokaj, hanem arról, hogy itt otthonra lel a legtöbb elhagyott gyerek — mondta Terjéki Józsefné, a községi tanács gyermekvédelmi felelőse.

— A testvéred miatt bánkódtál annyit? — kérdezem a bogárfekete szemű Hannától, amikor leültem vele beszélgetni.

— Érte is.

— És?

— Engem itt szeretnek.

LOLKA ÉS BOLKA BOLDOGSÁGA

Két hetedikes lánnyal sétálgatok a jászdózsai utcán. Bíró Éva és Csordás Lívia barátnők. Évát Lolkának, Líviát Bolkának becézik. Éva sudár termetű, szomorkás tekintetű és hallgatag. Lívia valamivel tömzsibb, csibész mosolyú, és locsi-fecsi. Szinte megállás nélkül mesél, mesél. Csak sorsukban hasonlítanak egymáshoz. Egyikük sem ismerte szüleit. Lívia, ha álmodott édesanyjáról, hosszú ideig csak egy arc

A Bolya-ház mindig gyermekzajtól hangos. Itt nem csak az unokák, a nevelt gyermekek, de a szomszéd fiúk és lányok is otthon érzik magukat

„Amikor bemutattak valakinek, csak ezt mondták: állami gyerek. Mostanában már a nevemet is említik. Ha esténként lefekszem, és kinyújtom a kezem, nem a hideg paplanhuzatot vagy a falat érinthetem. Mamuska ágya az enyém mellett áll, s ő nem alszik el úgy, hogy meg ne simogatna, hogy ne beszélgetne velem."

(Levélrészlet)

Rozi néni és lánya, Lívia. A hetvenhárom esztendős asszony nevét arany betűkkel kellene leírni. Negyven gyermeket nevelt fel

ENGEM ITT SZERETNEK

nélküli asszony jelent meg előtte. Mostanában már az arcot is látja. Az ő kedves nevelőmamája, Palcsó Istvánné mosolyog rá. Éva is itt, Jászdózsán tanulta meg e gyönyörű szót: anya. Nagyon szereti nevelőmamáját, Dudás Lászlónét, de amikor a Pajtáshoz elküldte három kívánságát, ezt írta: „Ne legyen állami gyerek. Minden gyereknek legyen édesanyja."

— Még sokszor előfordul, hogy sírva ébredek. Ilyenkor arra gondolok, hogy miért kell egy gyereket eldobni, és talán még jobban ragaszkodom nevelőanyámhoz, aki kicsi korom óta törődik velem.

Éva és Lívia egy utcában laknak. Reggelenként úgy mennek iskolába, hogy találkozót adnak egymásnak. S ha Évának nehezebben megy a lecke elkészítése, Lívia elmegy hozzájuk, odaül a lány mellé, és addig magyaráz, amíg barátnője meg nem érti, hogy miről is van szó.

Amikor találkoztam velük, nagyon boldogok voltak, mert nem csak Líviának sikerült kitűnőket szereznie, több ötöst kapott Éva is.

— Ha nagyobbak leszünk, elmehetünk innen. Mi Évával mégis úgy döntöttünk, hogy Jászdózsán maradunk, nem hagyjuk magukra anyuékat. Még akkor sem, ha bejárók leszünk. Én cipőfelsőrész-készítőnek készülök, Éva varrónő lesz. A falunknak is jól jön ez a mesterség.

Bicajt kaptunk! Kiss Karesi és Somodi Attila a Kemény családnál lelt boldog otthonra

A Tóth ikrek. Nevelőszülők, tanárok, gyerekek fogtak össze értük, hogy újra egy faluban éljenek

Lívia nevelőmamájának, a 73 esztendős Palcsó Istvánnénak a nevét én aranybetűkkel írnám le. Rozi néni negyven gyermeket vett magához és készített fel az életre.

— Tizenkilenc éves voltam, amikor házunkba került az első állami gondozott gyermek. Előbb arra gondoltunk, milyen jó lesz, ha felnő és segít bennünket. De amikor éjszakánként felkeltünk, hogy azt sikoltozza „szeressetek", már tudtuk, hogy itt nekünk kell segíteni. Csak szeretettel feledtethettük, hogy nem szerették őket.

A NEGYVENEGYEDIK

Rozi néni édesanya helyett édesanya lett. Mindent megtett, hogy gyermekei visszanyerjék lelki egyensúlyukat. Alig volt olyan esztendő, hogy ne hívott volna magához egy-egy elhagyott gyermeket. Lívia a negyvenegyedik a sorban. De most hetvenhárom évesen is ugyanolyan megértő a gyerekekhez, mint fiatal korában. Annyira alkalmazkodik nevelt lányához, hogy amikor Lívia a csirkéket a híres futballistákról nevezte el, megkegyelmezett nekik. Húslevest csak olyan pipikből készített, amelyikek névtelenek voltak. Még azt is elnézte, hogy Lívia a folyosó falát beborítsa kedvenc táncdalénekesei, színészei és futballistái arcképeivel.

— Minden gyerek felnevelése sok-sok ősz szálat húzott a hajam közé. De sok-sok örömben is volt részem. S mert szerettem őket, ma is visszatérnek hozzám. A múlt vasárnap itt járt nálam Szirmai Józsi, aki már nős, gyermekei vannak, és aki Leninvárosban dolgozik.

KIGONDOLTAM VALAMIT

Bolya Béláné küzdelmes munkával, első férje halála után kegyetlenül nehéz körülmények között nevelte fel öt édes gyermekét. Nagyon boldognak kellett volna lennie, hogy tisztességgel útjukra bocsátotta őket, de amikor a legkisebb is családot alapított és a ház üresen maradt, éjszakánként nyugtalanul aludt. Elviselhetetlennek tűnt számára a csend, a magány. Az egyik reggel így ébresztette férjét:

— Apánk, én kigondoltam valamit.

— Hozzam haza az összes gyereket?

— Nem, ez már nem lehetséges. Mindegyiknek van saját otthona. De te tudod, hogy édesanyám a sajátjai mellett harminckét állami gondozottat nevelt fel. Hozzál nekem is egyet.

— Nem volt elég a gondból?

— Nem tudok gyerekek nélkül élni.

Előbb Tibike, aztán Katika került hozzájuk. De a kislányért néhány év után eljött az édesanyja. Bolya néni tudta, hogy egy édesanyát nem lehet pótolni. De Katikát annyira megkedvelte, hogy azóta is csak könnyes szemmel tud beszélni róla.

— A férjem vigasztalásul hozta Marikát és Zsoltikát. A szívemhez nőttek ők is. Ha az óvodából hazajönnek, hozzám bújnak, csókolgatnak, és puszit várnak ők is.

NYOLCVANNÉGY ÉLET

Bolya néniről azt beszélik a faluban, hogy minden pénzét nevelt gyermekeire költi, hogy a szekrénye gyermekruháktól zsúfolt.

— Nekem öt gyerekem van. Akkoriban sajnos, nehezebben tudtam nekik venni valamit. Most jobban megy a sorunk, és amit a saját gyerekeimnek nem tudtam megvásárolni, azt nevelt fiaim kapják meg. Amikor a férjemmel beutalót kaptunk az egyik balatoni üdülőbe és megtudtam, hogy a gyerekeket kihagyták, elmentem és addig veszekedtem, amíg a nevelt fiaim velünk nem jöhettek. Nem, nem lehet leírni azt a boldogságot, amiben részük volt a két hét alatt.

Állok a falu szélén. Alkonyodik. Ködöt, apró hópihéket szitál az ég. És én mégis úgy látom, hogy ez a falu fényben úszik. Lakóinak száma most is nyolcvanséggyel több. De jó, hogy van ilyen hely, ahol ennyire pártfogolják a gyerekeket!

Jászdózsa. Ide lelki sebekkel érkeznek a gyerekek és kiegyensúlyozott emberként élnek itt, vagy mennek tovább.

Faragó György

Fotó: Wagner Margit

MIÉRT TÁNCOL AZ EZÜST MADÁR?

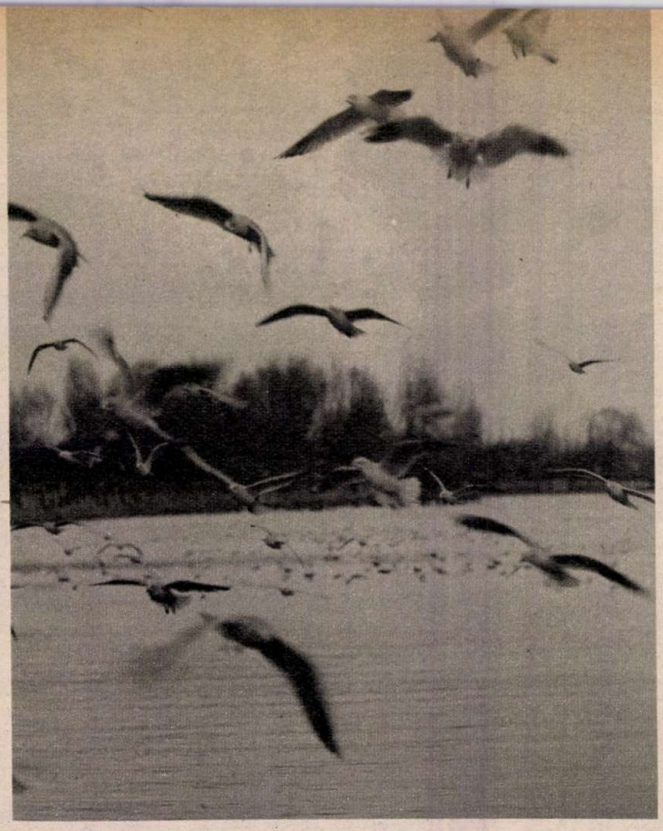

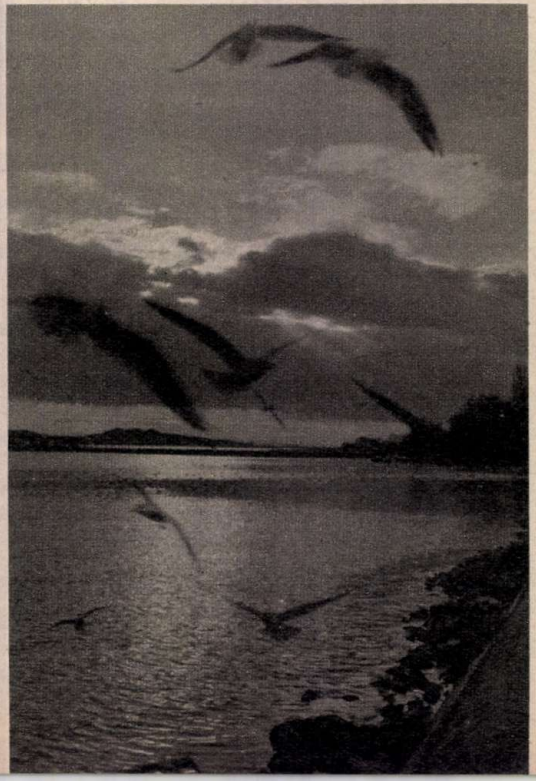

Lomhán mozdul a víz. Elnehezült a hidegtől, s nem gyúrnak tarajos, veszedelmes hullámot tetején a heves nyár pusztító szelei. Mégis... monoton suhogással siklik a tóra a hajnal: dankasirályok ezrei kezdik mókás műrepüléssel a szürke napot.

Hirtelen vége szakad az ezüstmadarak meseszép táncának. Az életnek valamennyi szereplőjét szigorú fegyelemre szorítja a sok milliárd esztendős ősztön: táplálékot kell beszerezned!

Megkomolyodnak hát a kavargó szárnyasok is. Várnak... szinte meleg tollbundájuk az egyetlen, amely olykor lebben a szélben. Szénszínű szemeikkel a kopár partot figyelik, meg az álmában susogó Balaton tetejét. De hiába... Sem a víz, sem a föld, sem az ég nem kínál ennivalót. Úgy tűnik, nem maradt itt a világból más, csak az éhség.

De mégsem! A legjobban figyelő őrszem most lám, nekilódul. Vad száguldással, sebesen tör a part egy pontja felé... ott jön az élet!... Utána...!

Két kicsi ember hozza a morzsáit, és szórja, csak szórja vidáman az éhes csőrök elé. Vad csata kezdődik minden betevő falatért. Honnan tudhatnák a sirályok, hogy az ember máskor is eljön, s hozza a morzsáit, mert adni az ő számára az egyik legnagyobb boldogság...?

Esteledik. És a sirálytanya környékén ismét hidegen csobban a kihalt csend. Szép lassan feketébe oldja az alkony a szép madarak csillámló tollait is. Holnap persze újra feljön a Nap, és hozza a fényt. Meg az újabb harcot a fennmaradásért...

—R —R

Fotó: Szalay Béla

CSILLEBÉRCI DELTA

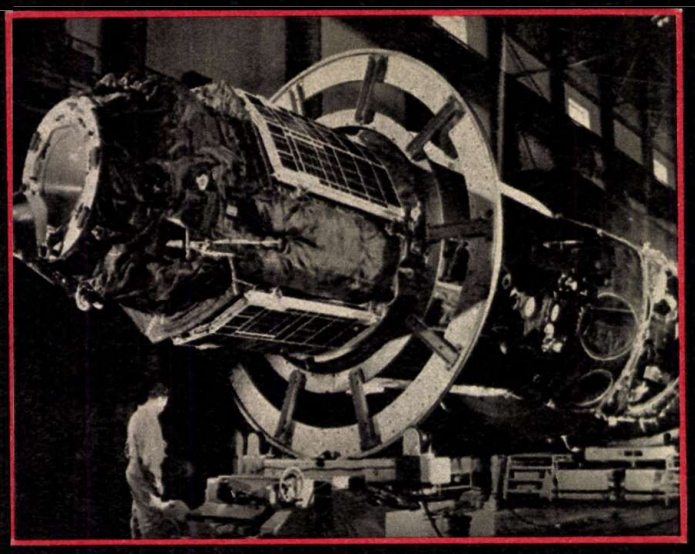

A SZALJUT ŰRÁLLOMÁS A SZERELŐCSARNOKBAN. JÓL LÁTSZANAK AZ ÖSSZECSUKOTT NAPELEMTÁBLÁK

NAPELEMEK

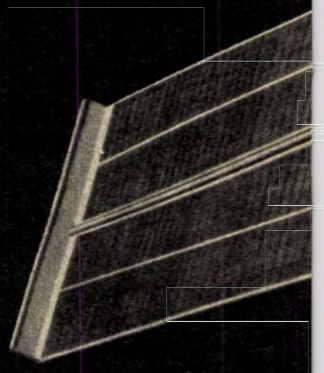

Híres tudósokat, csillagászokat, űrszakértőket és a tv-Delta munkatársait kérdezgették Csillebércen a gyerekek. Néhány választ lapunk hasábjain közlünk.

MŰKÖDNEK A SZALJUT–6 NAPELEMEI?

– kérdezte Kovács Péter dunaújvárosi olvasónk.

A mindössze huszonkétéves múltra visszatekintő gyakorlati űrkutatás eszközei – a mesterséges holdak, az űrhajók, az űrszondák, majd az űrállomások – kifejlesztésének legfontosabb feladata a fedélzeti áramforrások létrehozása volt. A kezdeti, rövid időtartamú űrrepülések űrhajóinak elektromos energiaforrásai a különféle különleges, kisméretű, kistömegű, de igen nagy teljesítményű akkumulátorok voltak.

Az űrkísérletek időtartalmának növekedése, az űrhajók, majd az űrállomások fedélzetén elhelyezett kísérleti-kutató berendezések számának növekedése miatt az elektromos energiaszükséglet sokszorosára fokozódott. Ezért más elektromos energiaforrás után kellett nézni, mert az akkumulátorok kizárólagos alkalmazása ellen szólt még az is, hogy különleges minőségük, sajátos szerkezetük ellenére – meghatározott idő után kimerülnek, a folyamatos használat miatt ezeket időnként újra kell tölteni.

Mind fedélzeti áramforrásként, mind pedig az akkumulátorok töltésére kedvező szerkezetnek kínálkoztak a napelemek. Ez mindenekelőtt azzal magyarázható, hogy a napelem működéséhez szükséges energia – a napsugárzás – a világűrben állandóan és korlátlan ideig rendelkezésre áll. A napsugárzás csak akkor nincs hatással a napelemekre, amikor az űrhajó, vagy az űrállomás a Föld árnyékában halad. Ez rövid idő. Az űrben ugyanis felhősödéstől nem kell tartani, hiszen ott sem levegő, sem vízpára nincsen.

A napelemek elterjedésének másik nagy jelentősége az, hogy élettartamuk meglehetősen hosszú, s ez az egyre hosszabb űrkísérletek szempontjából fontos tulajdonság.

A napelem olyan sajátos energiaátalakító berendezés, amely a Nap sugárzásának fényenergiáját elektromos energiává alakítja át.

KÜLÖNLEGES SZERKEZET

A napelemek legkisebb alkatrészei a fényelemek. Tulajdonképpen ezek az energiaátalakítók. Ez a kisméretű szerkezet úgy készül, hogy fémlemezre fél milliméter vastag félvezető anyagot (sziliciumot, vagy gallium-arzenidet) rétegeznek, majd erre vékony átlátszó fémhártyát párologtatnak. Ha a hártyán át fény esik erre a félvezetőre, akkor a fémelektródok között feszültségkülönbség keletkezik.

Az általában 1×2 centiméter felületű fényelemek elektromos összekapcsolásával alakítják ki a modulokat, ezekből pedig a modulcsoportokat. Az utóbbiak összekapcsolásából állnak a sorok, amelyek a panelek alkotóelemei. A sorok és panelek különféle kapcsolási variációitól függ végső soron a napelem feszültsége, illetve áramerőssége.

Egy napelempanel rendszerint több tízezernyi – esetenként százezernyi elektromosan összekapcsolt fényelemből áll. E vékony lemezecskéket vagy méhsejtszerű alumíniumra vagy pedig szitaszerű alapra ragasztják fel és az elektromos csatlakoztatás után védőréteggel borítják. Az ilyen módszerrel készült áramforrás rendkívül üzembiztos, de igen drága.

Említésre méltó, hogy a napelem paneleket az űrobjektum pályára állításakor összecsukott állapotban a belsejében vagy felületén védőburokban helyezik el. A paneleket csak a világűr-

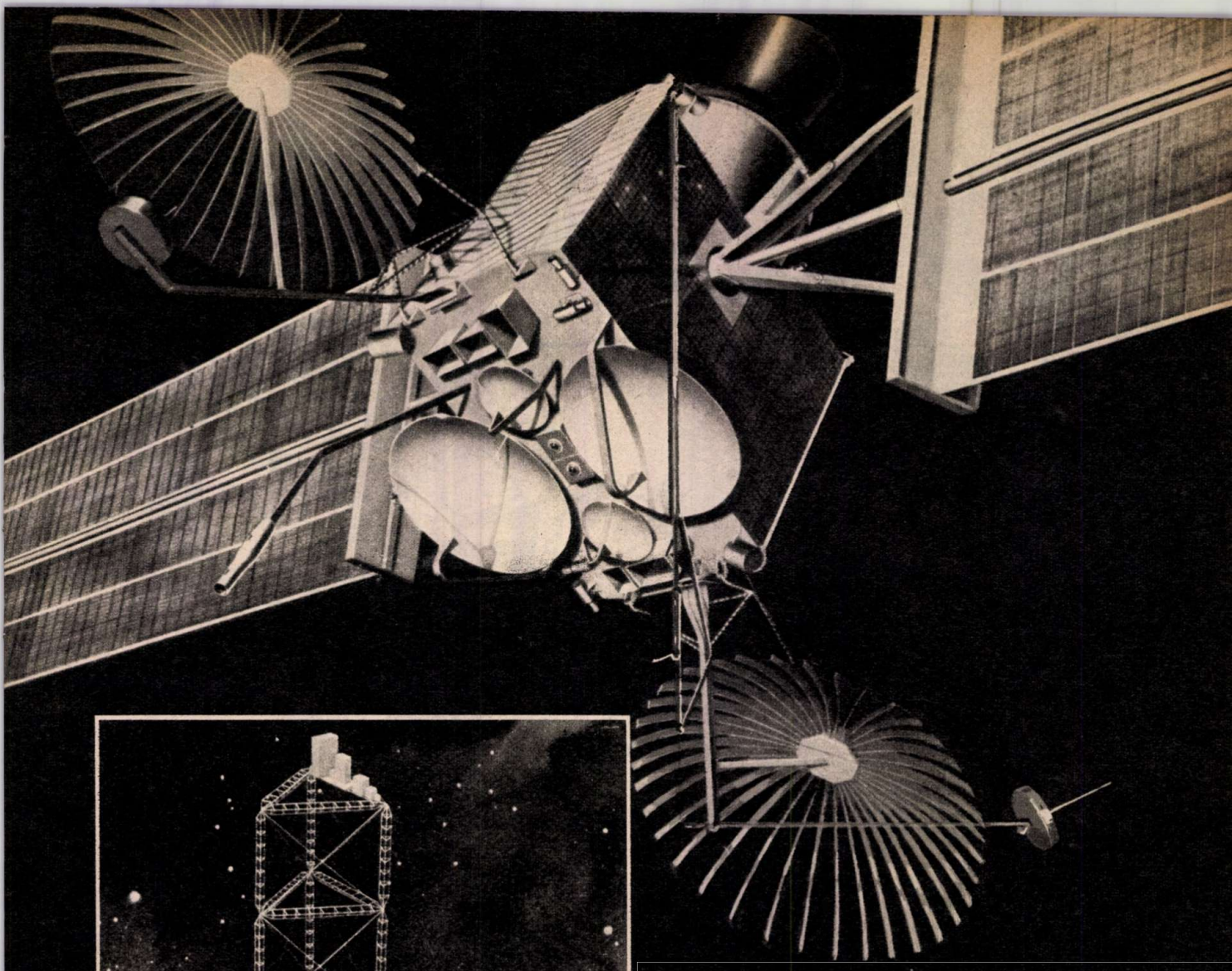

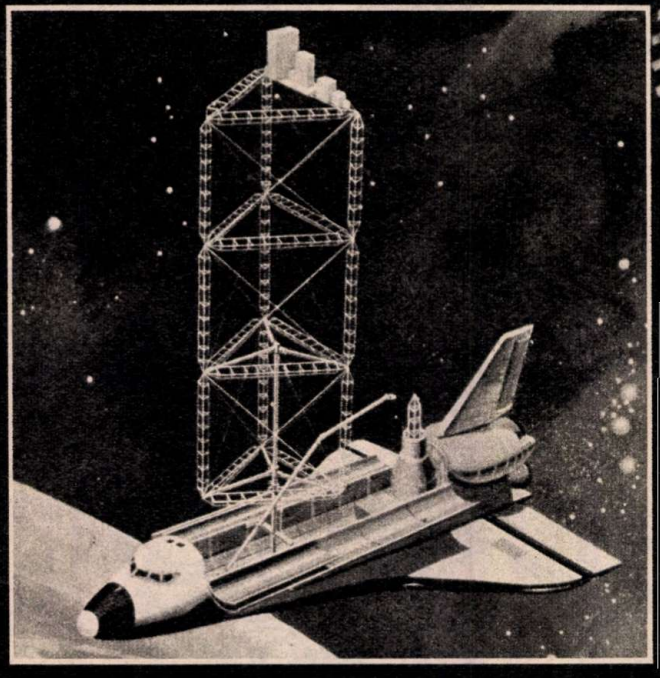

ELKÉPZELÉS A JÖVŐRŐL.
AZ ŰRREPÜLŐGÉP ENERGIÁT VESZ ÁT A NAPELEM-CELLÁKBÓL

ben, a Föld körüli keringési pályára állást követően nyitják.

A Szaljut űrállomáson a három, összesen 60 négyzetméter felületű napelem panel négy kilowatt elektromos energiát szolgáltat. Ezek az űrállomás fő áramforrásai. Rajtuk kívül azonban az űrállomás fedélzetén számos akkumulátor is található, mert a berendezéseket, műszereket akkor is el kell látni árammal, amikor az űrállomás éppen földárnyékban halad.

Ilyenformán a Szaljút napelemtáblái által termelt áram egyfelől a fedélzeti rendszereket, berendezéseket táplálja, másfelől pedig tölti az akkumulátorokat, hogy azok kellő mennyiségű áramot szolgáltassanak akkor is, amikor a napelemek a fény hiányában nem termelnek áramot.

MILYEN HŐÁLLÓ ANYAGBÓL KÉSZÜL AZ ŰRKABIN?

Az űrhajó visszatérő kabinjának szerkezeti anyaga különleges acélötvözet. Ez természetesen nem képes a légkör sűrű rétegeibe való visszatéréskor fellépő több ezer celsius fokos felmelegedés elviselésére. Ilyen hőmérsékletet egyetlen fém sem bírna ki, ezért a fülke hőtől való megvédésére a tervezőknek más megoldást kellett választaniuk.

Így a kabin felmelegedésének leginkább kitett alsó részét magas olvadáspontú, különleges kerámiai anyagok keverékéből készített hővédő pajzs borítja. Ez a pajzs sem viseli el a magas hőmérsékletet, a visszatérési művelet során szinte teljesen elég, elpárolog. De mivel csak ez a pajzs sérül meg, ezzel megvédi a visszatérő fülkét az átégéstől, a jelentősebb károsodástól. Az űrkabin felső részeit pedig hőszigetelő anyagból készített burkolat oltalmazza, amely a visszatérés során ugyancsak alaposan megég, ráolvad a fülke falára.

Mindezek eredményeként az űrkabin ugyan csak veszélytelen égési sérüléseket szenved, s az űrhajósok nem érzik a felmelegedést, de maga a visszatérő fülke ismételt felhasználásra alkalmatlanná válik.

Szentesi György

AZ AJÁNDÉK

A KALAMAJKA ŐRS NAPLÓJÁBÓL... (I.)

Bármilyen képtelenségnek is tűnik, ezen a délutánon semmi nem jutott az eszünkbe. A Kalamajka őrs történetében ilyesmi utoljára akkor fordult elő, amikor legutóbb összejöttünk, hogy kitaláljunk valamit. Pedig az idő sürget, hiszen nyolcadikosok vagyunk, és még mindig nem sikerült beírni a nevünket az úttörőmozgalom történetébe.

Szóval hümmögve üldögéltünk, és egy kissé már untuk is egymást, amikor zsibbasztó eseményre került sor. Váratlanul felpattant a jámbor külsejű Dobrai, és azt mondta:

— Nekem volna egy ötletem!

Ilyesmire még nem volt példa. Azonnal éreztük, hogy új fejezet kezdődik a Kalamajka őrs életében, és mindenféle hangokat hallattunk. A higgadt Plesovszki azonban újra bebizonyította, hogy nem véletlenül ő a főnök.

— Halljuk! — mondta, és egyetlen arcizma sem rándult. A jámbor külsejű Dobrait azonban megrészegítette a szokatlan siker, és gyújtó hangú beszédet mondott, amely csaknem húsz percig tartott, és csak igen koncentrált összpontosítással lehetett megérteni. A lényege az volt, hogy készítsünk valami egészen eredeti ajándékot az alsósoknak, hadd legyen egyszer karácsonyuk az árváknak. Ő a maga részéről egy terepasztalra gondolt.

— Mert egy terepasztal — fejezte be előadását a jámbor külsejű Dobrai — szilárdítja a jellemet, szélesíti a látókört, hasznossá teszi a szabad időt...

— És fokozza a sportteljesítményt! — tette hozzá minden átmenet nélkül a hebehurgya Foszák, aki úgy látszik nem koncentrált eléggé.

De az eseményeket már nem lehetett feltartóztatni. Az ötletet egyetlen üvöltéssel elfogadtuk, és másnap munkához láttunk!

Apróbb bosszúságok persze adódtak.

Az a toprongyos pingpongasztal például, amelyet a jámbor külsejű Dobrai ajánlott fel, és amelyre az egész terv épült, a valóságban toprongyosabbnak bizonyult a vártnál. A lomtár ugyanis beázott, és a természet erői olyan hullámosra és göröngyösre formálták az egykor sima felületet, hogy abból legfeljebb egy bulldózer tudott volna terepasztalhoz méltó terepet készíteni.

Azért találtunk megoldást. Igaz, néhány háztartásból váratlanul eltűnt a gyúródeszka, és erre a különös tényre senki nem tudott megfelelő természettudományos magyarázatot adni.

A Blága család több napon keresztül hideg élelmet fogyasztott, mert az összes edényük tele lett megkötött gipsszel. Tudniillik a hányaveti Blága kapta a hegyek elkészítésének feladatát, ám a massza sokkal gyorsabban megszilárdult, mint ahogy a Blága ezt elvárta volna tőle.

Azért lettek hegyek. A gipsszel teli edényeket gipszeltük ódа a gyúródeszkákhoz. Vonat ugyan nem közlekedhetett rajtuk, viszont vidáman kanyaroghatott közöttük.

A házikók elkészítését a boszorkányos kezű Knyazovicsra bíztuk. Neki nemcsak hogy lomfűrészkészlete van, de már vágott is vele. Igaz, hogy az egyik ujját, de akkor is...! Most egy ideig nem fog vágni. Mert anélkül, hogy egyetlen kis házikót létrehozott volna, további három ujját vágta el, mire kijelentette, hogy ilyen körülmények között már nem érzi annyira a munka örömét, úgyhogy megette a fene az egészet. De azért házak is lettek. Kisebb-nagyobb dobozokat ragasztottunk a hegyeket helyettesítő edényekre.

Szó, ami szó, a díszlet egyre modernebb lett, de azért elszántak maradtunk. Elég volt magunk elé képzelni az ujjongó kis ürgéket, és máris dolgoztunk tovább, mint a táltosok.

Magát a vonatot természetesen a fő Kalamajka, a higgadt Plesovszki vállalta. Hozott is egy egész szerelvényt. Tartálykocsit, nyitott vagont, zárt vagont, hűtőkocsit, személykocsit, étkezőkocsit, hálókocsit, postakocsit... Csak mozdonyt nem hozott.

— Mozdony nincs! — állapította meg a figyelemre méltó tényt, és közben mákszemnyit sem veszített a higgadtságából. — Az öcskös egészen vékony lemezzé verte egy kalapáccsal. Szeszélyes fiú.

Néhány szenvedélyes mondattal emlékeztünk meg az öcskösről, és a szeszélyeiről. A vagonokba hiába vezetünk áramot, azokban nincsen motor. Motor csak a mozdonyban van. Az meg nincs.

— Áram sincs — közölte szárazon az egykedvű Temérdek. — Nálunk otthon meg nem is lesz még egy darabig. Az összes biztosítékot kivágta ez az átkozott kapcsolótábla. De ha akarjátok, itt is kipróbálhatom...

Lebeszéltük.

És ezzel tulajdonképpen el is készült a terepasztal, amelynek építése során sikerült bravúros módon elkerülnünk a valóság giccses utánzásának ezernyi buktatóját.

Aztán szétszedtük az egészet. Egyrészt minek a végsőkig hajszolni a sikert, másrészt az apró kis ürgék úgysem értenék meg művészi elképzeléseinket, és félő, hogy a térdüket fogják csapdosni a röhögéstől. Meg aztán azt is megtudtuk, hogy a barkácsszakkör készített egy terepasztalt az alsósoknak, amely a valóság giccses utánzásában odáig jutott, hogy még működik is.

Maró gúnnyal mosolyogtunk az örömtől kipirult arcú apróságokon. Egészen addig, amíg a higgadt Plesovszki elintézte, hogy mi is megkaphassuk néhány órára a terepasztalt. Mert akkor elmélyülten játszani kezdtünk, és közben bosszankodva éreztük, hogy az arcunk kipirul az örömtől.

Mint valami egyszerű alsó tagozatosnak...

Cser Gábor

Rajz: **Endrődi István**

TÉRDIGÉR

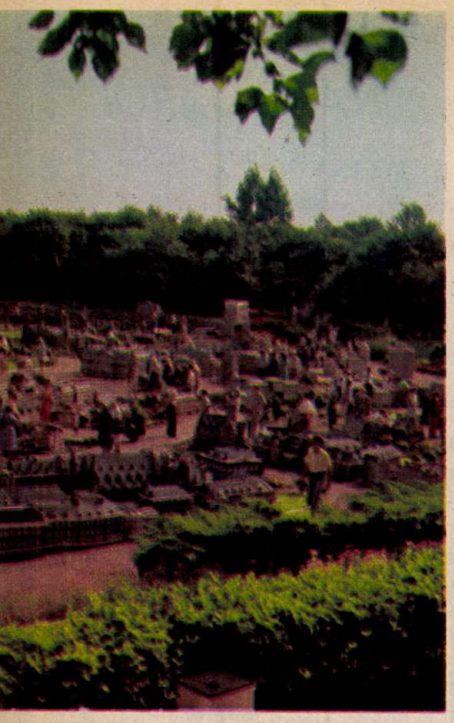

Álomvilág. Óriás vagy mint Gulliver. Felkaphatnád a felhőkarcolót, tenyeredbe emelhetnéd a királynőt hatlovas hintajával, udvarmesterével együtt. De nem teszed. A jószívű óriások ismerik saját erejüket és nem akarják elrontani mások örömét. Mert az egész csak így, együtt szerez másoknak is felejthetetlen emlékeket

Ő ORSZÁG

A holland királyi székhelyen, Hágában vagyunk, s azon belül is Madurodamban, amit sokszor úgy neveznek: térdig érő ország.

(Élt egy kisfiú a hajdan még Hollandiához tartozó Curaçaóban. Georg John Maduro-nak hívták. Kedvelt időtöltése volt, hogy újságokból vagdosott ki holland tájképeket és azokat albumokba ragasztotta. Így született meg — persze a valóságosra csak nagyjából hasonlító ország: George Maduro Hollandiája.)

Itt igazán nem nehéz óriásnak lenni. Méternyi magas, de az eredetiekre megszólalásig hasonlító házak között sétálhaszt, bepillanthatsz a binnenhofi vár ablakain, megcsodálhatod a pompás lovagtermet, a parányi mennyezetes ágyakat, a fegyverállványokat. Az utcákon lovaskocsik szaladnak — az úttest alatt elhelyezett görgők mozgatják a kereküket. Pörög a kis szélmalmok lapátja, s ha nincs szél, az sem baj, az elektromotor aligha mond csődöt. A zsebkendőnyi kertekben elhelyezett törpetulipánok viszont igaziak: neves kertészek termesztették őket, s csakis itt nyílnak, virágoznak, akárcsak az arasznyi gyümölcsfák.

(George Maduro felnőtt férfi lett, amikor a német fasiszták megtámadták Hollandiát. Albumai otthon maradtak, s ő fegyvert ragadott, hogy harcoljon a betolakodók ellen. Fogságba esett, Dachauba, a hírhedt haláltáborba vitték. 1945-ben, nem sokkal a tábor felszabadulása előtt agyonlőtték.)

Az épületek, járművek, emberek huszonötször kisebbek, mint az igaziak. A stadionnyi országot három és fél kilométeres út szeli keresztül-kasul, 44 ezer fénycső és százezer villanykörte ragyog. Az amszterdami repülőtér — az eredeti kicsinyített mása — mögött van a tv-torony, tőle jobbra a hágai rádió. Az aprócska adó remek műsort sugároz, amelyet még a rotterdami kikötő úszómedence nagyságú dokkjaiban is hallani. A kikötőben a hajók előre megadott program szerint közlekednek: a kis gépeket többezer műveletre „betáplált" automata mozgatja.

(George édesapja sokat gondolkodott azon, hogyan állíthatna emléket egyetlen fiának. Egyszer a kezébe akadtak az albumok és abban a pillanatban megszületett fejében az ötlet. Az albumokat átadta Hollandia legjobb építészeinek és azt kérte: építsék fel, majd az idő haladtával mindig egészítsék ki gyermeke Hollandiáját. A költségeket ő fizette, s csak azt kérte, hogy a miniországot fiáról, George John Maduroról, Madurodamnak nevezzék.)

A nap minden órájában, az év minden szakában rengeteg itt a látogató. Gyerekek a világ minden tájáról szüleik, tanáraik kíséretében. Álmélkodó felkiáltások, kerekre nyílt szemek, taps és kacagás, amikor rendre megelevenednek a csöppnyi tárgyak és emberek, hogy örömet szerezzenek tízés százezer gyereknek.

Talán éppen erről álmodhatott az a kisfiú, aki hajdan albumokba gyűjtötte gondosan kivágott képeit.

Dési Péter

Fotó: Gaál Zoltán

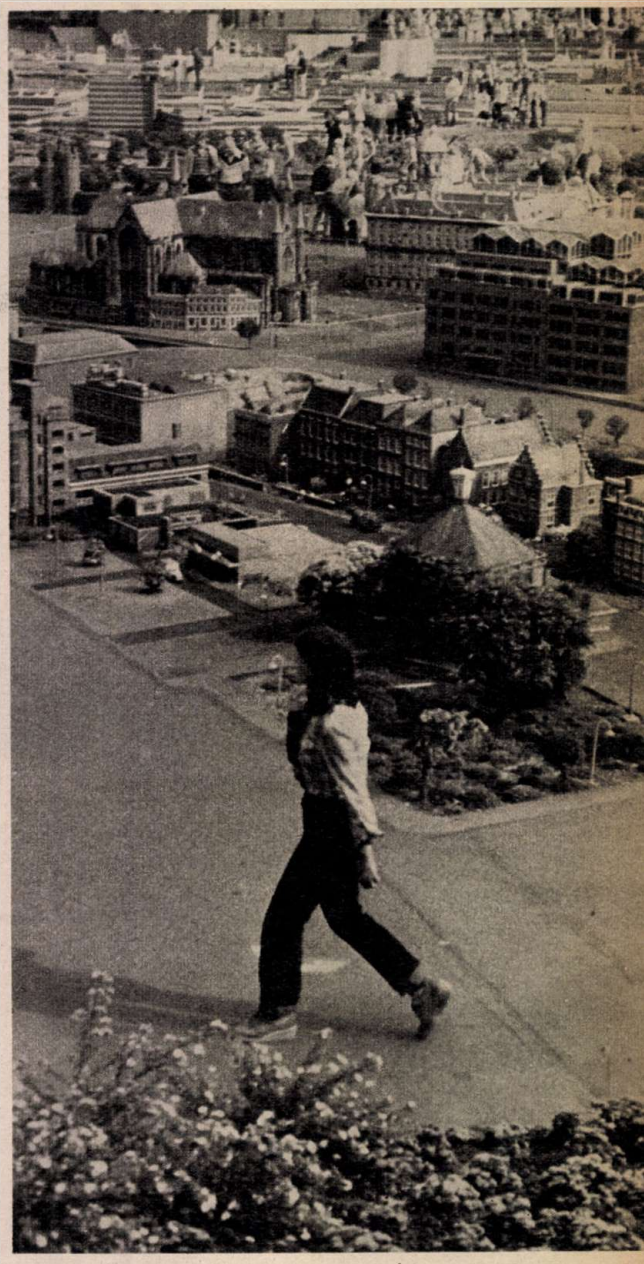

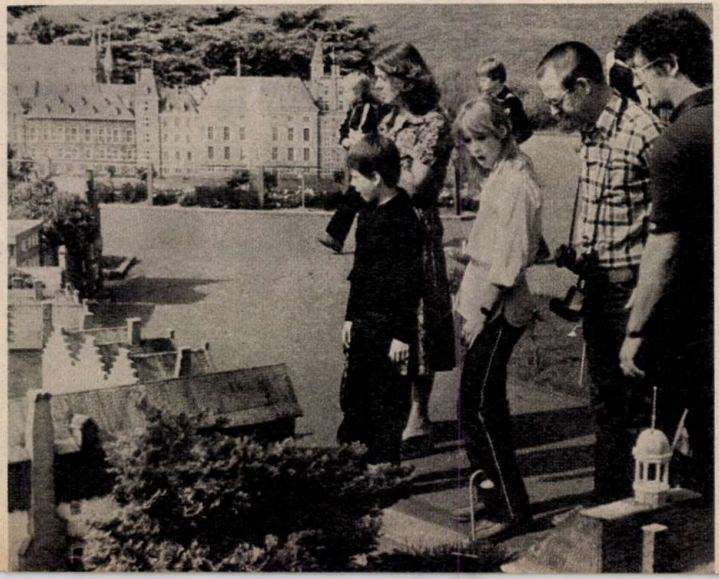

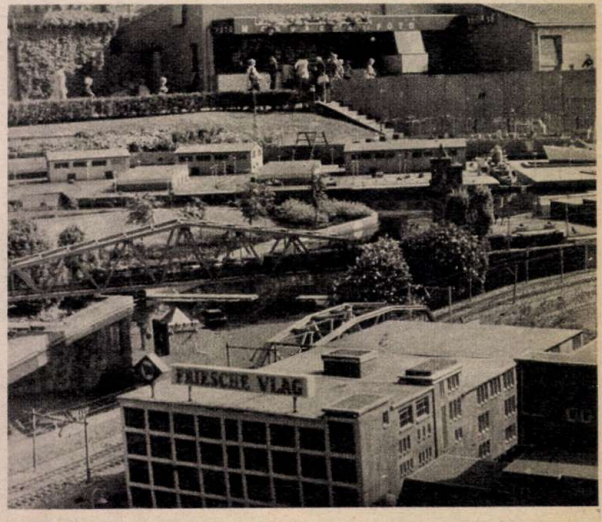

A

Róna Viktor „kettős életet" él: tagja a budapesti és az oslói operának, s közben járja a világot, külföldi partnerekkel is sikert arat

Ez is egy „hercegi" feladat: Orosz Adél és Róna Viktor „A hattyúk tava" főszerepében

Megelevenedik a karácsonyi álom: Mária hercegnő és Diótörő herceg – dióhéjcsónakon – a mesék csodálatos birodalmába jut el...

Karácsony első-második napjának reggelén, amikor még mély álomba merül a város, csendben pihennek az új játékok is, s még sötétek a karácsonyfa lámpaszemei, a meseherceg szobájában szól a vekker... Nyújtózkodik, felkel, s elindul, üres utcákon halad végig, hogy idejében az öltözőjébe érjen. Mikor finom reggelire ébred a város, ő izmait melegíti, derekát hajlongatja. Mire benépesül a decemberi utca, jelmezben-maszkban készen áll, várja az ügyelő hívó szavát, a nyitányt, a függöny libbenését, hogy karácsonyi ajándékát odaadja a nézőtéren ámuló gyerekseregnek.

meseherceg

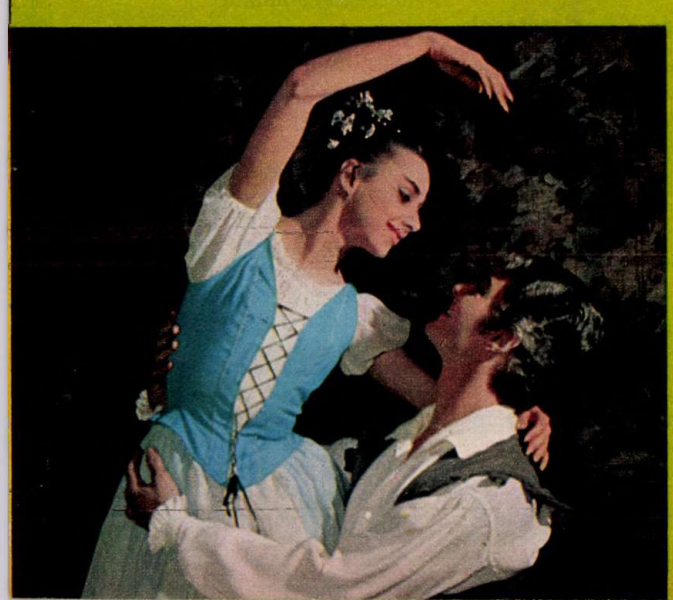

Karácsony este van. Puha pelyhekben hull a hó. Már érkezik a vendégsereg, hozzák az ajándékokat a csodálatosan feldíszített karácsonyfa alá, amely körül örömtáncot járnak a gyerekek. A kis Marika az egyik bácsitól különleges ajándékot kap; egy ormótlan, széles állkapcsú, díszesen felöltöztetett bábut. A kislány először megijed tőle, de a bácsi megmutatja: ez egy diótörő, s állkapcsával pillanatok alatt szétroppantja a karácsonyfa aranyozott-ezüstözött dióit...

Marikát ettől kezdve semmi más játék nem érdekli. Csak a bábut szorongatja, vele táncolja körül a csillogó fát, s amikor a vendégek hazamennek, a diótörő bábut magával viszi, az ágya melletti székre ülteti, s mély álomba merül...

Álmában a csúnya bábuból csodálatos, délceg meseherceg lesz, ő pedig karcsú pilleléptű Mária hercegnő, aki Diótörő herceg karján — dióhéj-csónakban ülve — a mesék birodalmába evez...

Így kezdődik Csajkovszkij mesebalettje, a „Diótörő", amely nélkül elképzelhetetlen a karácsonyi műsor a Magyar Állami Operaházban. S van egy világhíres balettművészünk —

Róna Viktor, Kossuth-díjas kiváló művész — aki nélkül viszont elképzelhetetlen, csaknem harminc éve már, a karácsonyi „Diótörő"-előadás.

A kisegér két élete

Valóban olyan az egész, mint a mesében! Miből is lett Róna Viktor meseherceggé? Nem másból, mint egy szürke kisegérből, akikből halomra való szaladgál a „Diótörő" második felvonásában.

— 1950 februárjában volt a „Diótörő" bemutatója — kezdte az izgalmas emlékezést. — Akkoriban még az is nagy dolog volt számomra, hogy esténként bebújhattam az egerek nehéz, vattás ruhájába, magamra vehettem a csúnya maszkot, ami alatt alig kaptunk levegőt, s hétrét görnyedve rohangálhattam a színpadon. Márcsak azért is érdemes volt „egerezni", hiszen rám egy másik feladat is várt: a harmadik felvonás tánchármasának fiú-szerepe, a híres pas de trois. Ez azóta is minden balett-patkány álma...

— Hát nem egér, hanem patkány?

— Ez amolyan szólásmondás: így hívják mindenhol a balettnövendék gyerekeket. Nincs benne semmi sértő — szokás!

Róna Viktor a „Diótörő" premierjén azonban már nem volt balettnövendék. Illetve még nem volt az...

— Bizony, kettős életet éltem, de nem ám úgy, mint a krimihősök! — magyarázta nevetve. — A „Párizs lángjai" című balettben én táncoltam a forradalmár kisfiú, Pierre szerepét, s ennek sikere alapján, még gyermekfejjel, rendes operaházi tag lettem. Igenám, de egy hónap múlva megalakult az Állami Balettintézet, s a minisztérium úgy döntött, hogy el kell végezzem azt. Így voltam egyszerre növendék is, meg operaházi tag is!

Az Operaház ördögfiókái

Mielőtt még tovább folytattuk volna meseherceggé válásának történetét, megkérdeztem Róna Viktortól: milyen gyerek volt?

Ki gondolná, hogy a meseherceg annak idején egyike volt az Operaház „ördögfiókáinak"...

— A próbákon és az előadásokon mindig nagyon fegyelmezett voltam, hiszen imádtam táncolni, az életem ma is a színpad. Annál rosszabb kölyök voltam a próbák közötti szünetekben, vagy a nehéz gyakorlatok után! A többi fiúval együtt mi voltunk az Operaház ördögfiókái, a takarítónénik rémei. Állandóan a páholyok könyöklőin sétáltunk, ég és föld között lebegve, vagy a folyosókon fogócskáztunk. Nekünk az Operaház hatalmas labirintusa volt a játszóterünk: felmásztunk a csillárpadlás csigalépcsőjén, felfedező útra indultunk a pincerendszer pókhálós alagútjaiban, meg a süllyesztőkben. A legnagyobb szórakozásunk mégis az volt, amikor a padlásról átkúsztunk a tetőtérre, szétkergettük a galambokat, s a tollukkal indiánokká ékesítettük magunkat...

Kevesen tudják, hogy a ma világhírű Róna Viktort — kisfiú korában — csaknem eltanácsolták a táncos pályáról: kis növésű és dundi volt, nem sok reményt fűztek hozzá.

— Amikor ezt megtudtam, nagyon nekikeseredtem, s elhatároztam, hogy én majd megmutatom! Fele annyit ettem és kétszer annyi gyakorlatot végeztem... Meg is lett az eredménye: olyan magas, sovány és vézna lettem, hogy Orosz Adél szinte menekült előlem. Nem merte hagyni, hogy felemeljem, mert attól félt, hogy még leejtem! Később, amikor együtt jártuk a világot, amikor együtt kaptuk a Kossuth-díjat, amikor egymás kezét fogva hajlongtunk a közönség előtt, sokszor eszünkbe jutott ez!

Cinci és a meglepetések

A kisegér és a pas de trois után a „Diótörő" rózsakeringőjében táncolt, először karban, majd szólistaként.

— Soha nem fogom elfelejteni 1955 májusát... Csütörtöki nap volt, amikor szóltak: valamennyi Diótörő herceg megbetegedett, elvállalnám-e, hogy vasárnap eltáncolom ezt a híres, klasszikus szerepet? Megfordult velem a világ! Öt évvel ezelőtt még egérke voltam, most pedig meseherceg leszek...

A csodálatos hírt Cinci, a valódi kis fehér egér — „akit" Róna Viktor a „Diótörő" premierjére kapott — már nem hallhatta.

— Pedig biztosan megértette volna, hiszen Cinci nagyon intelligens, tiszteletlettudó és szobatiszta egér volt. De végzetes hátrányt jelentett, hogy nem volt macskabiztos! Kárpótlásul kaptam helyette egy papagájt, el is neveztem Diótörőnek, s reggelenként ő ébresztett, harsány kiabálással, valahogy így: „Szerrrvusz Viktorrr! Jó rrreggelt, itt a tej!"

Róna Viktor azóta öt magyar, egy ausztrál és egy norvég partnernővel táncolta a Diótörő herceg szerepét. Természetesen legtöbbször Orosz Adéllal, akivel oly sokszor partnerek voltak „A hattyúk tava", a „Párizs lángjai", a „Giselle", a „Gajane", „A rosszul őrzött lány", vagy a „Spartacus" főszerepeiben.

Az ajándék izgalma

— Néhány év óta ismét „kettős életet" élek — folytatta. — Egyszerre vagyok tagja a Magyar Állami Operaháznak és az oslói Norvég Operaháznak, s így gyakran utazgatok, hogy mindkét helyen eleget tehessek feladataimnak. De az bizonyára nem véletlen, hogy éppen a Diótörő volt az a balett, amelyet 1975 decemberében, már az én elképzeléseim szerint, bemutatott az oslói balettegyüttes, a norvég gyerekek nagy örömére. Már nem is tudom elképzelni az életemet a „Diótörő" meseherceg nélkül!

— Karácsony van. Mit szeretne ajándékba kapni?

— Aki közelről ismer, az tudja, hogy imádom a váratlan meglepetéseket. Sosem az ajándék értéke számít, csupán a vele járó izgalom és öröm... Ilyenkor újra a régi gyereknek érzem magamat, s reszkető kézzel bontogatom a csomagot: vajon mi van benne? Amit én kapok, az tehát maradjon számomra meglepetés. Amit pedig én adok karácsonyra a gyerekeknek: az a Diótörő hercegének mesevilága!

Somos Ágnes

PAJTÁS

KEDVES ISMERŐS

Lecke a kutyaiskolában. Karika segítségével egy kutya két fuldoklót is kimenthet. Másik gyakorlat: két mentőkutya vontatja partra a bajbajutottat

A tél számos szépsége mellett temérdek veszéllyel leselkedik az emberre. Hazánkban a nagy fagyok, és a közlekedést megbénító hófúvások az ismertek. Az 1870-es évek táján egy Türje-környéki kisvasutat temetett be a hóvihar. Az utasoknak azonban szerencséjük volt, mert a közeli — kastélyában unatkozó — tulajdonos a cselédséggel kiásatta a szerelvényt, s háromnapos eszemiszom után engedte csak útjára a vonat minden rendű és rangú utasát.

Az Alpokban dúló hóviharok ma is veszélyesek, még akkor is, ha a jól működő meteorológiai szolgálat már előre jelzi a vihart és a hegyi mentőszolgálat is állandó készültségben áll. Amikor a hegyvidéket még nem szelték át korszerű autóutak és alagutak, az ember télennyáron ki volt szolgáltatva az időjárás szeszélyeinek. Bármikor meglephette a köd, a vihar, a szélvész, a havazás, a lavina. Az utas egyetlen reménye csak a menedékház, vagy a kolostor lehetett. Ezek messze estek a lakott telepektől. A kolostorok szerzeteseit bizonyára a zord viszonyok késztették arra, hogy kutyákat is tartsanak.

NEGYVEN EMBERT MENTETT MEG

A kolostorok a nehezen járható utak legmagasabb pontjain épültek. A Szent Gotthard, a Simplon-, a Grimsel-, a Furka és a Szent Bernáthágón át vezető úton, Olaszország és Svájc határán. Ez utóbbi volt a leghíresebb és a legrégibb kolostor. 2473 méterrel a tenger szintje felett épült, s hosszú ideig Európa legmagasabban fekvő lakott helyének számított. Még ma is csak néhány csillagvizsgáló múlja felül magasságával. Az itteni szerzetesek a hagyomány szerint már a VIII. században menedéket nyújtottak az utasoknak. A X. századból származnak az első feljegyzések a híres bernáthegyi kutyákról és azok embermentési eseteiről. Azóta a megmentettek névsora tekintélyesen megnövekedett. A szerzetesek tevékenységét a hegyi mentőszolgálat középkori elődjének tekinthetjük. Ők hamar felfigyeltek a kutyák képességeire, figyelmesen tanulmányozták: hogyan viselkednek veszélyhelyzetben. Arra is rájöttek, hogy a kutyák néhány órával előbb megérzik az időjárás változását.

A hegyekben a mentést ma már a német juhászkutyák végzik

Számontartják többek között azt, hogy az egyik kutya egy kisgyermeket talált a hófúvásban, s maga hozta be a kolostorba. Vagy: Barry, melynek kitömött bőrét a berni múzeumban őrzik (e városban töltötte „nyugdíjas éveit") negyven embert mentett ki a hóviharból. Türk teljesítménye is alig marad el tőle.

A leghíresebb ebek, a lavinakutató kutyák. Akit a lavina betemetett, az felkészülhetett a halálra. Ha a százkilométeres sebességgel zúduló hógörgeteg nem törte össze a csontjait, vagy a porhó nem fojtotta meg, akkor is a hó fogságában maradt örökre. Amíg a kutató mentőcsoport vasrudakkal végigszondázta a kiterjedt lavinamezőt, amely rendszerint több száz méter kiterjedésű, már elkésett a mentéssel.

UDA BIZONYÍTOTT

Hogyan lehetne ezt a mentési időt lerövidíteni? A csehszlovákiai Tátrai Mentőszolgálat tagjai kísérletezni kezdtek. Josef Klima, egy híres hegyimentő volt a kísérlet alanya. Néhány társa kétméteres hóréteg alá ásta. Tudta, nemcsak a többi mentő, de a kutyák is keresni fogják.

A könnyű hóból álló lavina alatt tíz méter mélyen is van levegő. Az áldozat tehát lélegezhet. Ez a mélység még arra is alkalmas, hogy a kutya megérezze a hórétegen át a szagát. Udát, a mentőszolgálat kutyáját máris munkába állították. Az ilyen kutyát nem valami nemes szándék vezérli a keresésben, mint ahogyan sokan gondolnák. Az igazi hajtóerő: az ösztön és az, hogy a hóval betemetett ember fellelése után egy darab húst kap. Csak hosszabb gyakorlás után jelentkezik a kutyában a becsvágy is, hogy legjobban teljesítse az igényes feladatot. Rövid idő telt el: Uda jelzett és kapart: megvan a hóval betemetett ember!

A lavinakutya házát akár „luxuslakásnak" is nevezhetnénk. Bejárata délre néz, hogy az északi szél ne érje, kis előszobája is van, s mögötte a lakószoba, melyben gondosan